

2012

Hoogbegaafde leerlingen in de plusklas

Naam student: Laura de Ruiter
Studentnummer: 265068
Naam begeleider: Drs. Astrid Muller
Studie: Master Special Educational
Needs (M SEN)
Fontys Opleidingscentrum Speciale
Onderwijszorg
Lesplaats: Amsterdam
Leerroute: RT

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Inleiding	6
Hoofdstuk 1 Aanleiding & Probleemstelling	7
1.1 Verlegenheidssituatie	7
1.2 doel van en doel in	7
1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen	8
1.4 Van huidige situatie naar gewenste situatie	8
Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing	10
2.1 Definities van hoogbegaafdheid	10
2.2 IQ	12
2.3 Kenmerken en onderwijsbehoeften hoogbegaafde leerlingen	13
2.4 Plusklas.....	16
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie.....	19
3.1 Inleiding.....	19
3.2 Onderzoeksvorm.....	19
3.3 Onderzoeksinstrumenten	20
3.4 Betrokkenen	22
3.5 Triangulatie	23
3.6 Validiteit en betrouwbaarheid.....	23
3.7 Ethische kwesties.....	23
Hoofdstuk 4 data analyse en resultaten	25
4.1 Datapresentatie.....	25
4.2 Data-analyse	33
Hoofdstuk 5 Conclusie en advisering	37
Hoofdstuk 6 Reflectie en discussie	44
Nawoord	47
Bijlagen.....	48
Bijlage 1 schema meervoudige intelligentie	48
Bijlage 2 het model van Gagné	48
Bijlage 3 vragenlijsten leerkrachten en ouders.....	49
Bijlage 4 vragen semigestructureerde interview leerlingen plusklas	51
Bijlage 5 brief ouders voor toestemming interviews	52

Bijlage 6 Verbeterpunten en positieve punten plusklas volgens ouders	53
Bijlage 7 verschil sinds start plusklas volgens ouders.....	53
Bijlage 8 mening leerkrachten over de plusklas	54
Bijlage 9 verschil sinds start plusklas volgens leerkrachten	54
Bijlage 10 verbeterpunten en positieve punten plusklas volgens leerlingen	54
Literatuurlijst	56

Samenvatting

Mijn praktijkonderzoek gaat over hoogbegaafdheid en de meerwaarde van een plusklas. Mijn onderzoek is uitgevoerd op mijn praktijkschool in Amsterdam. Ik heb dit onderzoek geschreven voor de master SEN.

Mijn doel in het onderzoek is, om te kijken wat de meerwaarde van een plusklas is en hoe een effectieve plusklas kan worden ingezet op mijn praktijkschool.

Mijn doel van het onderzoek is het helpen opstarten van een plusklas op mijn praktijkschool. Het is de bedoeling dat door deze plusklas de leerlingen worden uitgedaagd, zodat ze hun talenten kunnen ontplooien. Hiernaast is het de bedoeling dat deze leerlingen samenwerken tijdens bepaalde activiteiten, zodat zij leren om samen te werken. Deze kans krijgen zij niet altijd in de klas, omdat daar geen leerlingen van hun eigen niveau zitten.

Met dit praktijkonderzoek wil ik een antwoord krijgen op de volgende onderzoeksvraag:

Welke meerwaarde heeft de oprichting van de plusklas voor het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen van mijn praktijkschool, met als doel tegemoet te komen aan hun onderwijsbehoeften?

De antwoorden die ik op deze vraag heb gevonden zijn:

- De plusklas sluit aan bij de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op mijn school. Zij hebben behoefte aan uitdaging en activiteiten die aansluiten bij hun eigen niveau.
- Door de plusklas worden de leerlingen uitgedaagd en geïnspireerd
- Door de plusklas vervelen de leerlingen zich minder op school, waardoor demotivatie, onderpresteren en opstandigheid kan worden voorkomen
- In de plusklas leren de leerlingen van elkaar, doordat ze samen werken op een hoger niveau

Naast een antwoord op deze onderzoeksvraag zijn er uit mijn onderzoek ook verbeterpunten voor de inhoudelijke kant van de plusklas gekomen. Door de

antwoorden op mijn onderzoeksvraag en de overige informatie uit mijn onderzoek kan ik de volgende adviezen geven aan mijn praktijkschool:

- Zorg voor een goede communicatie tussen de leerkrachten van de plusklas en de leerkrachten van de reguliere groepen. Er moeten afspraken worden gemaakt over het missen van reguliere lessen.
- Zorg voor een goede communicatie met de ouders van de leerlingen van de plusklas. Ouders moeten weten wat er in een plusklas gebeurt en wat er van de leerlingen verwacht wordt. Bijvoorbeeld door aan het begin van het jaar een informatieavond te organiseren waar de doelen helder worden gemaakt en het maken van een informatiebrochure voor ouders en leerkrachten.
- Er moet een beleidsplan worden geschreven voor de plusklas, zodat duidelijk is wat er in een plusklas gebeurt. Binnen dit plan moeten doelen voor de worden opgesteld voor de plusklas. Deze doelen hebben betrekking op het gedragsniveau van leerlingen. Zonder doel kun je niet evalueren.
- De activiteiten van de plusklas sluiten aan op de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen. De invulling van de plusklas moet grotendeels blijven zoals die is.

Inleiding

Mijn naam is Laura de Ruiter en ik doe mijn praktijkonderzoek op een katholieke basisschool in Amsterdam. Na het afronden van de PABO ging mijn voorkeur uit naar het geven van remedial teaching, vandaar dat ik nu de master SEN volg. Voor deze master heb ik een praktijkonderzoek gedaan naar hoogbegaafdheid en de plusklas. Het raakt mij dat er niet altijd tegemoet wordt gekomen aan de onderwijsbehoeften van hoogbegaafde kinderen op basisscholen. Zwakke leerlingen worden in alles begeleid, maar hoogbegaafde leerlingen krijgen vaak geen extra begeleiding. Ik ben daarom erg blij dat er dit schooljaar op mijn praktijkschool actie wordt ondernomen. Twee bovenbouw leerkrachten zijn bezig om een plusklas voor hoogbegaafde kinderen op te zetten. Ik ga onderzoeken wat de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op mijn praktijkschool zijn en hoe de plusklas hierop kan aansluiten. Met mijn onderzoek ga ik onderzoeken wat de meerwaarde is van een plusklas. Ik merk dat er op scholen vaak meer aandacht uit gaat naar de kinderen met een leerachterstand, dan naar kinderen die hoogbegaafd zijn. Ik vind het erg belangrijk dat deze kinderen ook alle aandacht krijgen die ze nodig hebben. Aangezien ik sinds kort mijn eigen bedrijfje in bijles & Remedial Teaching heb opgericht, is dit ook erg waardevol voor mezelf. Ik heb nu nog weinig handvaten hoe ik hoogbegaafde kinderen het beste kan begeleiden en ik hoop dit aan het eind van mijn onderzoek wel te hebben. Voor mijn stageschool is dit onderzoek waardevol, omdat het team zo in de toekomst op een onderbouwende manier een plusklas kan oprichten en hier les in kan geven.

Hoofdstuk 1 Aanleiding & Probleemstelling

1.1 Verlegenheidssituatie

Op mijn praktijkschool in Amsterdam wordt veel aandacht besteed aan zwakkere leerlingen die op CITO- en methodetoetsen uitvallen op rekenen en taal. Op mijn praktijkschool krijgen hoogbegaafde leerlingen ook extra begeleiding, maar het blijkt dat de leerlingen meer uitdaging nodig hebben. Leerkrachten zagen dit en kinderen gaven dit zelf ook aan. Dit jaar wil de school deze leerlingen uitdagend onderwijs geven, zodat er meer tegemoet wordt gekomen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. De school wil een plusklas gaan oprichten voor hoogbegaafde kinderen van mijn praktijkschool en een school in de buurt op woensdagochtend. Zelf wil ik mijn onderzoek graag doen over hoogbegaafdheid, omdat ik daar nog weinig van af weet. Ik leer nu hoe ik Remedial Teaching kan geven aan zwakkere leerlingen die een D- of E-score scoren op de Cito-toets, maar niet hoe ik Remedial Teaching kan geven aan hoogbegaafde leerlingen. Mijn interesse voor dit onderzoek sluit dus goed aan bij de praktijksituatie op school.

1.2 doel van en doel in

Volgens Harinck spreekt men in een praktijkonderzoek van twee verschillende soorten doelen: 'doel van' en 'doel in'. Als het onderzoek volgens plan verloopt is aan het eind van het onderzoek de 'doelstelling' bereikt. Het gaat hier om het doel in het onderzoek. Het doel van een onderzoek is aan het eind van het onderzoek vaak nog niet bereikt. (Harinck, 2006)

Mijn doel in het onderzoek is, om te kijken wat de meerwaarde van een plusklas is en hoe een effectieve plusklas kan worden ingezet op mijn praktijkschool.

Mijn doel van het onderzoek is het helpen opstarten van een plusklas op mijn praktijkschool. Het is de bedoeling dat door deze plusklas de leerlingen didactisch worden uitgedaagd, zodat ze hun talenten kunnen ontplooiën. Daarnaast is het de bedoeling dat deze leerlingen samenwerken tijdens bepaalde activiteiten, zodat zij

leren om samen te werken. Deze kans krijgen zij niet altijd in de klas, omdat daar soms geen leerlingen van hun eigen niveau zitten.

1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

Onderzoeksvraag:

Welke meerwaarde heeft de oprichting van de plusklas voor het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen van mijn praktijkschool, met als doel tegemoet te komen aan hun onderwijsbehoeften?

1. Wat verstaat de theorie onder hoogbegaafdheid in het primair onderwijs?
 - Wat is hoogbegaafdheid?
 - Wat zijn de kenmerken van hoogbegaafde leerlingen in het primair onderwijs?
2. Wat zijn de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op mijn praktijkschool?
3. Wat is een plusklas?
 - Op welke verschillende manieren wordt er gewerkt in een plusklas?
 - Wat zijn de meningen over een plusklas binnen de literatuur en de praktijk?
 - Hoe kan een plusklas het beste worden geëvalueerd, zodat het een effectieve manier van werken wordt?
4. Wat is de meerwaarde van een plusklas?
 - Volgens leerlingen van mijn praktijkschool?
 - Volgens leerkrachten van mijn praktijkschool?
 - Volgens ouders van mijn praktijkschool?
 - Volgens de literatuur
5. Welke stappen moeten worden genomen bij het oprichten van een plusklas?

1.4 Van huidige situatie naar gewenste situatie

Op dit moment wordt er nog weinig gedaan met de onderwijsbehoeften van hoogbegaafde kinderen. De leerlingen krijgen extra keuzewerk in de klas, maar dit is niet uitdagend genoeg. Leerlingen krijgen voor rekenen en taal extra werk zoals Rekentijgers (Rekentijger, 2011) en stelopdrachten. Sinds oktober 2011 gaan de

leerlingen op woensdag naar de plusklas, waar ze verschillende activiteiten op hun eigen niveau gaan doen. Ze mogen de eerste drie kwartier strategische spellen zoals Tantrix & Qwirkle (Tantrix, 2008) spelen, gaan vervolgens in gesprek over een actueel onderwerp en werken ten slotte aan een project. Het eerste project sluit aan bij het thema 'bruggen'. De gewenste situatie is dat de leerlingen in de plusklas voldoende worden uitgedaagd, zodat tegemoet wordt gekomen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Ik ben tevreden als deze situatie ontstaat op mijn praktijkschool. Daarnaast ben ik tevreden, als ik weet hoe ik als Remedial Teacher om moet gaan met hoogbegaafde leerlingen. Deze informatie kan ik in de toekomst gebruiken als Remedial Teacher. Voor de school is dit onderzoek waardevol, omdat de school zo op een onderbouwende manier een plusklas kan opstarten. Ik denk dat ik na dit onderzoek een hoop weet over hoogbegaafdheid en de plusklas in theorie en praktijk zodat ik mijn handelen daarop af kan stemmen. Ik verwacht dat de betrokkenen in mijn praktijksituatie de meerwaarde van een plusklas inzien, maar dat er buiten de school ook tegenstanders zullen zijn. Ik denk hierbij aan personen die het niet eerlijk vinden tegenover andere kinderen dat deze leerlingen uit de klas worden gehaald om interessante activiteiten te gaan ondernemen. Hiernaast denk ik ook aan personen die het slecht vinden voor de sociale ontwikkeling van hoogbegaafde leerlingen, omdat zij zo niet leren om met leerlingen met lagere intelligenties om te gaan. (Gerven, 2004) In dit onderzoek zal ik hier verder op ingaan.

Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing

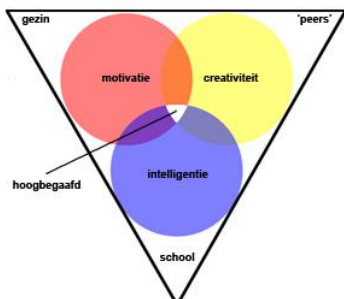
Voor het doen van praktijkonderzoek is een theoretische onderbouwing noodzakelijk. In dit hoofdstuk komen de onderwerpen hoogbegaafdheid, onderwijsbehoeften en de plusklas aan bod. Ik kan na dit hoofdstuk aangeven wat volgens de theorie een antwoord is op een gedeelte van mijn deelvragen

2.1 Definities van hoogbegaafdheid

Op internet en in de literatuur zijn een aantal definities van hoogbegaafdheid te vinden. De volgende definitie is opgesteld door experts op het gebied van hoogbegaafdheid:

Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij schept plezier in creëren. (Kooijman, 2008)

Naast de definities bestaan er ook een aantal theoretische modellen over hoogbegaafdheid. Het bekendste model van hoogbegaafdheid is het Triadisch model van Renzulli en Mönks. Dit model laat zien dat er naast een hoge intelligentie nog andere factoren van belang zijn om te kunnen spreken van hoogbegaafdheid. Persoonkenmerken zoals motivatie en creativiteit en factoren in de omgeving van het kind bepalen mede of de hoge intelligentie uiteindelijk tot uiting komt als hoogbegaafdheid. (Gerven, 2004)

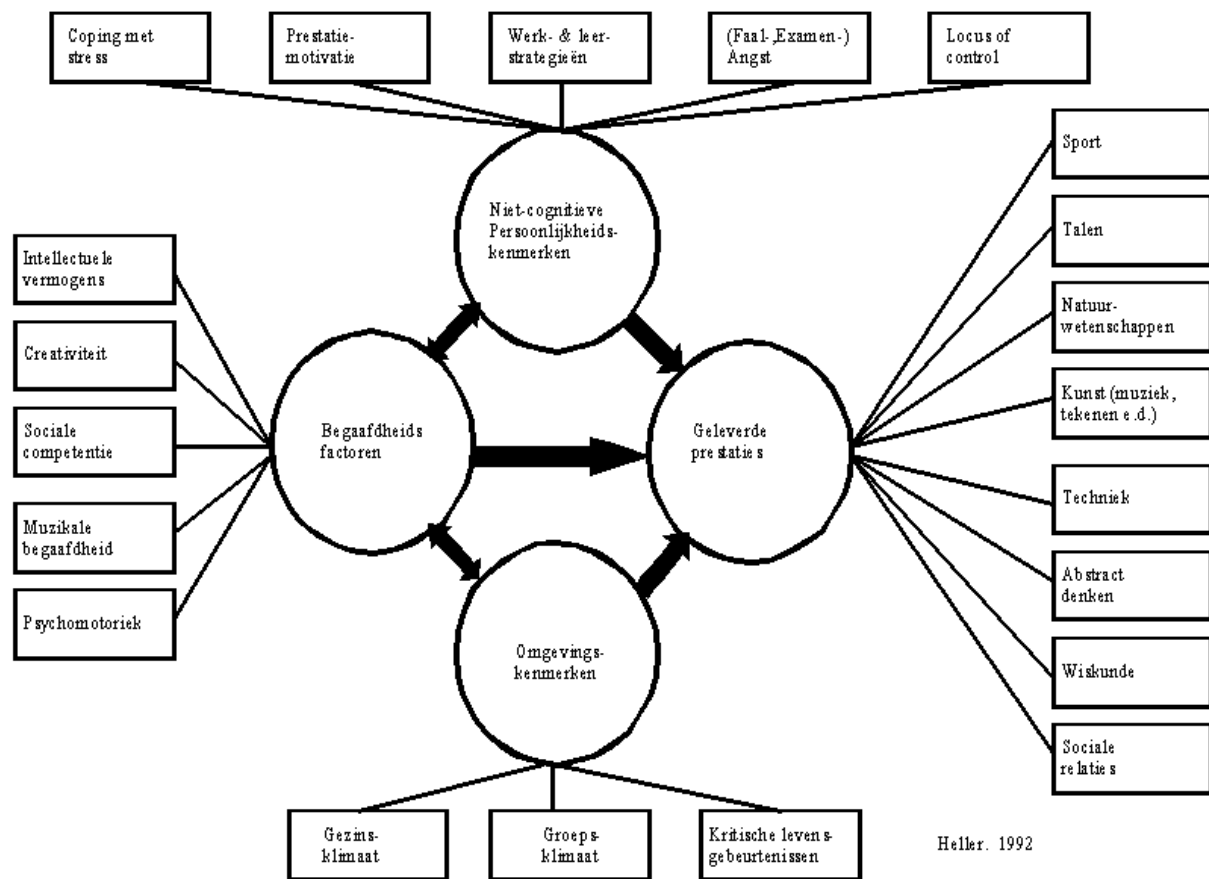

Triadisch model van Renzulli en Mönks (Ven, 2012)

Naast dit model is er in 2000 een nieuw model bij gekomen; het Multifactorenmodel van Heller. Dit model is een synthese van het Triadisch model van Renzulli en Mönks enerzijds en de theorieën over Meervoudige Intelligentie van de Amerikaanse psycholoog Gardner anderzijds. Dit model houdt rekening met de verschillende interesses van hoogbegaafde leerlingen. (Gerven, 2004)

Gardner gaat er vanuit dat mensen over acht verschillende intelligenties beschikken, maar dat deze intelligenties niet bij iedereen even sterk ontwikkeld zijn. De acht vormen van intelligentie zijn: taalkundige intelligentie, logisch mathematische intelligentie, ruimtelijke intelligentie, muzikale intelligentie, lichamelijke intelligentie, inter-persoonlijke intelligentie, intrapersoonlijke intelligentie en naturalistische intelligentie. (Gardner, 2001) Voor een schema van de intelligenties verwijs ik graag naar bijlage 1.

Heller gaat er vanuit dat hoogbegaafden hun talent niet altijd uiten in de vorm van uitzonderlijke prestaties, maar dat zij makkelijker dan gemiddeld begaafde mensen tot uitzonderlijke prestaties kunnen komen. Hoogbegaafden die niet de uitzonderlijke prestaties leveren die we kunnen verwachten zijn in de ogen van Heller onderpresteerders. Heller gaat er vanuit dat gedrag dat wordt waargenomen een gevolg is van de combinatie van begaafdheidsfactoren, persoonlijkheidsfactoren, prestatiegebieden en omgevingsfactoren. De begaafdheidsfactoren die te zien zijn in het Multifactorenmodel kunnen zich uiten op de acht gebieden van Meervoudige Intelligentie. Hoogbegaafden presteren op al deze gebieden bovengemiddeld en op sommige gebieden zelfs uitzonderlijk hoog. (Gerven, 2004)

Het model van Heller (definities in literatuur, Z.J.)

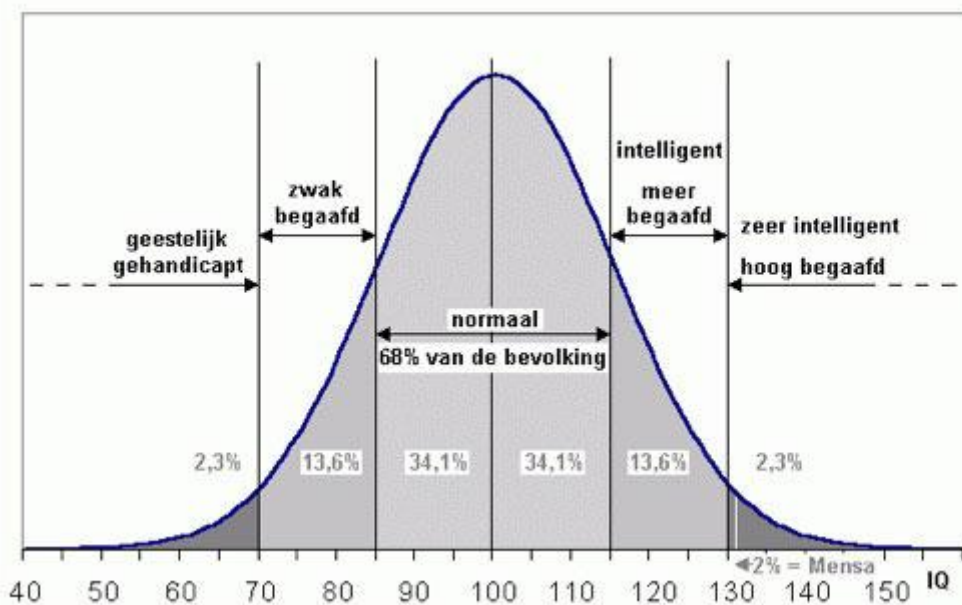
Ten slotte is er naast de modellen van Heller & Renzulli en Mönks nog een model. Gagné er vanuit dat leerlingen moeten leren om te leren. Met zijn model heeft Gagné een programma ontworpen om leerlingen te leren om meer greep te krijgen op het mentaal handelen. Leerlingen leren door middel van succeservaringen en een positieve omgangsstijl beter informatie verwerven en verwerken. Zoals in het schema in bijlage 2 te zien is gaat Gagné er vanuit dat de aanlegdomeinen genetisch bepaald zijn en zich min of meer spontaan ontwikkelen. (Molen, 2005)

2.2 IQ

De modellen die hierboven beschreven zijn kijken op verschillende manieren naar het begrip hoogbegaafdheid. Een van de kenmerken van hoogbegaafdheid is een hoog IQ. (Coby99, 2011) De letters IQ staan voor 'Intelligentie Quotiënt'. Uit de

verschillende literatuur (zie literatuurlijst) blijkt dat sommigen hoge intelligentie beschouwen als hoogbegaafdheid, terwijl er volgens anderen slechts sprake is van hoogbegaafdheid als de prestaties daadwerkelijk hoog zijn.

Er wordt over hoogintelligent gesproken als de leerling een IQ heeft van 130 of hoger (Molen, 2005). Gemiddelde leerlingen hebben een IQ tussen de 85 en 115. Dit is 68 % van de bevolking. Naast de gemiddelde en hoogbegaafde leerlingen zijn er zwakbegaafde, geestelijk gehandicapte en meerbegaafde leerlingen. Intelligentie kan worden gemeten door middel van een intelligentieonderzoek. In onderstaande tabel is precies af te lezen welke intelligentie bij welke IQ-score past. Mijn doelgroep is in de tabel te vinden onder meerbegaafd en hoogbegaafd.

Normaalverdeling (Raeijmaekers, Z.J.)

2.3 Kenmerken en onderwijsbehoeften hoogbegaafde leerlingen

Het belangrijkste kenmerk van hoogbegaafdheid is volgens bovenstaande theorie een hoge intelligentie. Toch blijkt ook uit bovenstaande theorie, dat hoogbegaafde leerlingen de intelligentie moeten toepassen, voordat er kan worden gesproken van hoogbegaafdheid. Hoogbegaafden hebben bepaalde leer- en persoonlijkheidseigenschappen die in combinatie met hun hoge intelligentie tot hoogbegaafdheid leidt. Hoogbegaafde leerlingen zijn snel van begrip, hebben een

brede algemene kennis, beschikken over een groot probleemoplossend vermogen en beschikken over een groot geheugen. Daarnaast zijn hoogbegaafde leerlingen vaak geestelijk vroegrijp, houden zij van uitdagingen, beschikken zij over een groot doorzettingsvermogen en zijn zij taalvaardig. De mate waarin deze persoonlijkheidseigenschappen voorkomt hangt samen met het karakter van de persoon. (Gerven, 2004)

Er wordt gesproken over hoogbegaafdheid als een leerling een aantal van bovengenoemde eigenschappen bezit en daarnaast een IQ boven de 130 heeft. Het is heel belangrijk om onderscheid te maken tussen begaafde (en intelligente) leerlingen en hoogbegaafde (en hoogintelligente) leerlingen. Deze leerlingen kunnen niet beide dezelfde leerlijn volgen. Dit is voor mijn onderzoek erg belangrijk. Ik wil mijn aandacht in mijn onderzoek gaan richten op de hoogbegaafde en hoogintelligente leerlingen. In mijn onderzoek zal ik de leerlingen van mijn praktijkschool verder als hoogbegaafde leerlingen benoemen. Ik zal me dus moeten richten op de intelligentie van leerlingen die deelnemen aan de plusklas. (Gerven, 2004)

Zoals elke leerling hebben hoogbegaafde leerlingen hun eigen onderwijsbehoeften. Deze onderwijsbehoeften zal ik in hoofdstuk 4.1 benoemen. Iedere leerling is anders, maar volgens de theorie zijn er algemene punten waar hoogbegaafde leerlingen behoefte aan hebben. De theorie onderscheidt verschillende mogelijkheden die ik graag wil bespreken.

Compacting

Compacting houdt in dat leerkrachten de leerstof indikken door het overbodige weg te laten. Met overbodig wordt leerstof bedoeld die hoogbegaafde kinderen al beheersen. De overblijvende stof is interessant genoeg voor de hoogbegaafde leerling en er ontstaat ruimte om verrijkings- of verdiepingsstof in te zetten. Compacting is noodzakelijk om demotivatie en onderpresteren te voorkomen bij hoogbegaafde kinderen. Hiernaast wordt er rekening gehouden met de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerling. Deze leerling heeft geen behoefte

aan eindeloze oefenstof. Bij compacting worden leerling van te voren getoetst, zodat zeker is welke stof zij al beheersen. (Molen, 2005)

Verrijking

Verrijking: 'Niet meer, maar anders'. (Molen, 2005)

Er wordt stof aangeboden die verschilt van de reguliere lesstof, om kinderen uit te dagen. Verrijkingsonderwijs is te verdelen in verbreding – en verdiepingsstof.

Verbredingstof is leerstof die een aanvulling op de kerndoelen van het basisonderwijs vormt. Verdiepingsstof is leerstof die een verdieping van de reguliere leerstof vormt. Verrijking is noodzakelijk, omdat de hoogbegaafde leerlingen een bredere kennis krijgen, moeilijkere opdrachten leren te maken en minder snel door de basisstof zullen gaan. Het hoofddoel van verrijking is het tegengaan van demotivatie en verveling bij leerlingen, om zo tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Verrijking is niet alleen bestemd voor hoogbegaafde leerlingen, maar ook voor leerlingen die sneller door de stof gaan.

Versnelling

Versnelling is het verkorten van de tijd dat een leerling normaal op de basisschool zit. Versnelling kan betekenen dat een leerling een groep overslaat of twee leerstofjaren in een schooljaar doet. Versnelling vindt meestal plaats in de laagste groepen van de basisschool. Zo vroeg mogelijk versnellen geeft de beste kansen op een positief resultaat. Versnellen heeft voor- en nadelen. Een aantal voordelen zijn dat de leerling zijn motivatie terug krijgt, stof op zijn eigen niveau krijgt aangeboden en zich kan spiegelen aan ontwikkelingsgelijken. Nadelen zijn dat de leerling misschien niet wordt toegelaten in het voorgezet onderwijs vanwege zijn leeftijd en niet alle leerkrachten achter de versnelling staan. Het hele team moet bereid zijn om deze leerling te begeleiden. Het hele team hoeft niet achter verrijking en compacting te staan, omdat dit alleen invloed heeft op de eigen klas van de leerkracht. (Span, 1999) (Molen, 2005)

2.4 Plusklas

Algemeen

Een plusklas wordt gevormd door een groep leerlingen die door hun hoogbegaafdheid problemen hebben of mogelijk zullen krijgen in het reguliere onderwijs. Deze leerlingen hebben meer nodig dan het reguliere aanbod. Een plusklas kan ook een verrijkingsklas, verrijkingsgroep, plusproject, kangoeroeklas of plusgroep genoemd worden. Enkele scholen verzinnen zelf een naam voor deze groep (Molen, 2005). Ik heb ervoor gekozen om in mijn onderzoek gebruik te maken van de naam 'plusklas'. In de plusklas wordt gewerkt met materiaal en activiteiten dat aansluit bij het niveau van de hoogbegaafde kinderen. De kinderen komen meestal één keer per week een aantal uur bij elkaar, maar dit kan ook meer of minder zijn. Dit verschilt per school (Molen, 2005). Om in de plusklas op een effectieve manier te werken is het opstellen van doelen erg zinvol. Aan de hand van de opgestelde doelen kunnen activiteiten worden georganiseerd en kan worden gekeken welk materiaal hierbij aansluit. Het is handig om van te voren geen eindproduct te formuleren. Door dit samen met de leerlingen te doen leren zij invulling te geven aan hun eigen leerbehoeften en worden zij gestimuleerd om zelfgestelde doelen te halen. De belangrijkste doelstelling in het onderwijs voor hoogbegaafde kinderen is: 'Het hoogbegaafde kind tot zijn/haar recht laten komen bij de ontwikkeling van zijn/haar eigen talenten'. Elke school formuleert zijn eigen doelstelling voor de plusklas. Om een plusklas te evalueren moet er worden gekeken of de doelen zijn behaald. Het algemene doel van de plusklas, maar vooral de opgestelde tussendoelen. Deze tussendoelen zijn beschreven in termen van waarneembaar leerling-gedrag en zijn goed te observeren. (Gerven, 2004)

Het opstarten van een plusklas

Het opzetten van een plusklas is geen eenvoudige opgave. Bij het opzetten van een plusklas is het van belang om een duidelijk plan te hebben waarmee doelstellingen bereikt kunnen worden. In het plan moet rekening worden gehouden met budget, ruimte, werkwijze en materialen. Hiernaast moet worden bedacht welke leerkracht de

plusklas gaat begeleiden en welke leerlingen in aanmerking komen. Ook moet worden gekeken hoe er wordt omgegaan met de reguliere stof die de leerlingen missen. Ten slotte moet worden gekeken wanneer en hoe vaak de plusklas bij elkaar komt en hoe de procedure bij aanmelding moet verlopen. Ouders moeten hierin betrokken worden. (Molen, 2005)

Manieren van onderwijs geven in een plusklas

In een plusklas kan voor verschillende activiteiten gekozen worden. Deze activiteiten kunnen worden onderverdeeld in groepsactiviteiten en individuele activiteiten. In de theorie zijn verschillende werkvormen voor in de plusklas te vinden. Het belangrijkste is dat activiteiten worden gekozen die aansluiten bij de doelstellingen van de plusklas. (Gerven, 2004) Het doel; 'De leerling ontwikkelt goede denk- en redestrategieën' kan bijvoorbeeld worden ingevuld met een filosofisch gesprek als activiteit. Hiernaast kunnen er in de plusklas activiteiten worden aangeboden zoals het maken van toneelstukken, strategische gezelschapsspellen, strategiespelletjes experimenteren, werkstukken en naspelen van het programma 'Lagerhuis'. Deze activiteiten sluiten aan bij de zelfgeformuleerde doelen van de plusklas zoals het vergroten van de algemene kennis. (Molen, 2005) (Welling, 2005)

Meerwaarde plusklas

Een meerwaarde van de plusklas heeft te maken met het sociale aspect. Doordat de leerlingen samen op een hoger niveau aan opdrachten werken worden zij sociaal vaardiger. (van Gerven, 2001) Een van de belangrijke pijlers van het onderwijs in klassenverband in tegenstelling tot de individuele aanpak, is de overtuiging dat leren een sociale aangelegenheid is. Leerlingen leren van elkaar. Hoogbegaafde leerlingen leren weinig van andere leerlingen in de groep, omdat die kinderen op een ander niveau leren. Door kinderen in een plusgroep te laten werken kunnen zij wel weer leren van elkaar. (Welling, 2005). Het aanbieden van een plusklas wordt de mogelijkheid tot het (h)erkennen van gelijkgestemden alleen nog maar meer vergroot wat het welbevinden op een positieve manier zal stimuleren (Esch, 2010). Naast het sociale aspect is de uitdaging in de plusklas ook een belangrijke meerwaarde. De leerstof in de reguliere groep is vaak niet uitdagend genoeg voor hoogbegaafde

leerlingen, waardoor zij zich gaan vervelen. Verveling kan leiden tot demotivatie, onderpresteren en opstandigheid (Gerven, 2004)

Door hoogbegaafde leerlingen een uitdaging te geven samen met leerlingen van hetzelfde niveau wordt tegemoet gekomen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen. (Beukering, 2006) Ten slotte leren hoogbegaafde leerlingen andere kennis en vaardigheden in een plusklas dan in de reguliere groep. Ze gaan aan de slag met onderwerpen en activiteiten waar zij zich in de klas niet mee bezig houden. Hun algemene kennis zal hierdoor vergroten. (Molen, 2005)

Meningen over de plusklas

Bovenstaande theorie over de meerwaarde van de plusklas is positief geformuleerd. Volgens verschillende bronnen (Gerven, 2004) (Molen, 2005) zitten er voor hoogbegaafde leerlingen, veel voordelen aan een plusklas. Wel is het van groot belang dat de plusklas effectief is. *“Zet een paar slimmeriken bij elkaar met een volwassene ervoor, zet ze aan een onderwerp of een spelletje en klaar is kees. Een functionele plusklas organiseren, waar begaafde leerlingen op hun eigen manier werken aan de realisatie van dezelfde onderwijsdoelen als hun niet-begaafde klasgenoten, is echter een vak apart.”* (Welling, 2005)

Er zijn ook negatieve meningen over de plusklas te vinden in de literatuur. Aan de hand van onderzoek blijkt dat bij leerlingen in een plusklas vaak faalangst toeneemt. Het zelfbeeld kan afnemen, doordat het kind niet meer de ‘beste’ is en erachter komt dat er ook dingen zijn die hij niet kan. Hierdoor kan faalangst toenemen. (Hoogeveen, 2004) Daarnaast wordt als nadeel van de plusklas genoemd dat hoogbegaafde leerlingen te weinig leren omgaan met gemiddeld begaafde leerlingen. Dit is negatief, omdat leerlingen in de huidige maatschappij ook verschillende soorten mensen tegenkomen. Dit geldt vooral voor leerlingen die altijd les krijgen in een plusklas. (Mooij, 2007) Ook blijkt dat de vaardigheden die in de plusklas worden aangeleerd niet toepasbaar zijn in andere leersituaties. (Hoogeveen, 2004)

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

3.1 Inleiding

Na het schrijven van de theoretische onderbouwing van dit onderzoek kan ik antwoord geven op enkele deelvragen. De overige deelvragen wil ik graag beantwoorden door middel van praktijkonderzoek. De deelvragen die ik nog (deels) moet beantwoorden zijn:

1. Wat zijn de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op mijn praktijkschool?
2. Wat is een plusklas?
 - Op welke verschillende manieren wordt er gewerkt in een plusklas?
 - Wat zijn de meningen over een plusklas?
3. Wat is de meerwaarde van een plusklas?
 - Volgens leerlingen van mijn praktijkschool
 - Volgens leerkrachten van mijn praktijkschool
 - Volgens ouders van mijn praktijkschool
4. Welke gevolgen hebben de antwoorden van deelvraag 4 op de inrichting van de plusklas?

In dit hoofdstuk beschrijf ik hoe ik mijn praktijkonderzoek zal gaan uitvoeren. Ik leg uit hoe ik data verzamel, welke onderzoeksinstrumenten ik daarbij gebruik en waarom ik tot die keuze ben gekomen. Verder ga ik in op triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid en geef ik een ethische verantwoording.

3.2 Onderzoeksvorm

Mijn onderzoek is een praktijkonderzoek. De onderzoeksvorm die ik ga gebruiken is programma-evaluatie. Deze vorm richt zich op het beoordelen van de kwaliteit van lopende projecten. Programma-evaluatie richt zich op de resultaten van het project.

Voor mijn onderzoek zal ik me gaan richten op de meerwaarde, volgens de mening van leerkrachten, ouders en leerlingen, die de plusklas heeft t.o.v. de reguliere klas. (Harinck, 2006)

3.3 Onderzoeksinstrumenten

Er zijn drie hoofdvormen van 'waarnemen': vragen stellen, observeren en schriftelijke bronnen raadplegen. De laatste vorm heb ik gebruikt bij het schrijven van mijn theoretische onderbouwing. De overige vormen ga ik gebruiken om antwoord te krijgen op mijn deelvragen (Harinck, 2006). Ik heb ervoor gekozen om gebruik te maken van vragenlijsten en interviews. Ik zal een vragenlijst laten invullen door leerkrachten en ouders, omdat dit minder tijd kost dan het afnemen van individuele interviews en ik zo alle ouders en leerkrachten kan bevragen. Het werken met vragenlijsten is een veelgebruikte methode als de onderzoeker meningen, opvattingen of kennis van het publiek wil leren kennen. Ik zal in mijn vragenlijst gebruik maken van open en gesloten vragen. De gesloten vragen zullen algemene vragen zijn, om een helder beeld te krijgen van de huidige situatie. De open vragen zullen betrekking hebben op de mening van de ouders en leerkrachten over de plusklas en over de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Ik kies voor open vragen, omdat ik de mening van de ouders niet wil sturen. In mijn onderzoek maak ik gebruik van survey-onderzoek. Survey betekent eigenlijk 'overzicht'. Deze methode is een snelle manier om er achter te komen wat de mening is van de doelgroep waarop het onderzoek betrekking heeft. (Kallenberg, Koster, Onstenk, & Scheepsma, 2007) Bij het opstellen van een vragenlijst zijn er een aantal punten waar rekening mee moet worden gehouden. Allereerst is het belangrijk om begrippen helder te maken en geen lange vragenlijst te maken. Een vragenlijst met een concreet doel bevat maximaal 8 vragen. Mijn doel is te achterhalen wat de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen zijn en wat de mening is van de leerkrachten, hoogbegaafde leerlingen en ouders van de hoogbegaafde leerlingen met betrekking tot de plusklas. Hiernaast is het zinvol om te beginnen met eenvoudige en aantrekkelijke vragen. Dit stimuleert de respondent. Mochten er ouders geen respons geven zal ik op 7 maart een tweede brief meegeven, met daarbij een herinnering. Ten slotte is het van belang om na te

denken over de volgorde van de vragen. De twee richtlijnen voor de volgorde van een vragenlijst zijn:

1. Van algemeen naar specifiek;
2. Van oppervlakkig naar meer persoonlijk. (Kallenberg, Koster, Onstenk, & Scheepsma, 2007)

Voor het opstellen van de vragenlijsten heb ik toestemming gekregen van de directeur van mijn praktijkschool. Voor mijn vragenlijsten verwijs ik graag naar bijlage 3. Voor de gesprekken met de leerlingen heb ik ervoor gekozen om een semigestructureerd interview te houden, omdat zo alle vragen aan bod komen die ik wil stellen en ik daarnaast kan doorvragen. Een semigestructureerd interview houdt in dat een aantal vragen van te voren zijn vastgesteld. Hiernaast blijft er voldoende ruimte over voor de leerlingen om eigen ervaringen en meningen te vertellen. Voor het opbouwen van een relatie tijdens het interview met de leerlingen, zal ik een aantal inleidende vragen stellen, om de leerling beter te leren kennen. Ik doe dit, omdat leerlingen hierna in een prettige sfeer kunnen praten. (Kallenberg, Koster, Onstenk, & Scheepsma, 2007) Ik heb ervoor gekozen om 8 leerlingen van de plusklas te ondervragen, om zo de mening over de plusklas en de onderwijsbehoeften van de leerlingen helder te krijgen. Bij het opstellen van de vragen is het belangrijk om vragen in een actieve vorm te stellen. Een luisteraar begrijpt een passieve constructie minder snel dan een actieve constructie. Daarnaast moeten de vragen eenvoudig zijn. Bijzinnen roepen verwarring op. Ook is het belangrijk om rekening te houden met de woordkeuze. Ik zal voor mijn interviews gebruik maken van een woordkeus die aansluit bij het niveau van de leerlingen. Omdat ik hoogbegaafde leerlingen zal ondervragen, kan ik iets moeilijkere woorden gebruiken dan tijdens een interview met andere leerlingen. Daarnaast slotte zal ik gebruik maken van eenduidige vragen. Meerdere vragen in één zin zorgt voor verwarring. Ten slotte zal ik voor het opstellen rekening houden met mijn onderzoeksvraag en deelvragen. Deze vragen bepalen het doel van mijn interview. Door rekening te houden met dit doel, kan de informatie uit het interview goed verwerkt worden. (Kallenberg, Koster, Onstenk, & Scheepsma, 2007) De vragen voor het semigestructureerde interview zijn te vinden in bijlage 4. Hiernaast zal ik aan alle ouders een brief meegeven om mijn onderzoek uit te leggen. Deze brief is tevens

een toestemmingsbrief om toestemming te geven om gesprekken te voeren met de leerlingen uit de plusklas. Ik zal deze brieven toelichten aan de leerlingen in de plusklas, zodat zij helder hebben waar het over gaat. In de brief is wordt tevens uitgelegd wat ik met de gegevens doe en hoe ik de privacy van de betrokkenen bescherm. De brief voor de ouders is te vinden in bijlage 5.

Al deze gegevens zal ik verwerken in grafieken, zodat de antwoorden duidelijk af te lezen zijn. Ik zal de antwoorden samenvoegen tot kernwoorden, waarmee ik de grafieken zal inrichten.

Ten slotte zal ik gaan observeren in de plusklas op mijn stageschool. Door het observeren kom ik erachter op welke manier er in een plusklas binnen mijn praktijkschool wordt gewerkt. Ik zal gaan letten op de activiteiten, materialen, doelen, selectie van de leerlingen en het handelen van de leerkrachten in de plusklas.

3.4 Betrokkenen

Er zijn een aantal mensen betrokken bij mijn onderzoek. Allereerst is de plusklas het belangrijkste onderwerp van mijn onderzoek. Ouders, leerlingen en leerkrachten die betrokken zijn bij de plusklas zijn direct betrokken bij mijn onderzoek. Daarnaast zijn ook de leerkrachten van de reguliere groep van de hoogbegaafde leerlingen betrokken bij mijn onderzoek. Hieronder een overzicht van de betrokkenen:

Betrokkenen	Aantal	Leeftijd	Sekse
Leerkrachten plusklas	2	50-55	M
Leerkrachten groep 7 en 8	3	30-40	V
Leerlingen plusklas	12	10-12	M/V
Ouders leerlingen plusklas	24	30-50	M/V

3.5 Triangulatie

Het gebruik van meerdere bronnen is belangrijk voor betrouwbaarheid en validiteit in een praktijkonderzoek. (Harinck, 2006) Doordat ik gebruik maak van literatuur, observaties, enquêtes en interviews heb ik aan het eind van hoofdstuk vier, verschillende bronnen die ik kan vergelijken. Van de informatie die deze bronnen mij opleveren kan ik een betrouwbaar antwoord geven op mijn deelvragen. Deze antwoorden zijn alleen betrouwbaar voor mijn eigen praktijksituatie op dit moment.

3.6 Validiteit en betrouwbaarheid

Mijn onderzoek is een praktijkonderzoek en geen wetenschappelijk onderzoek. Het is dus niet mogelijk om de betrouwbaarheid te meten. Ik zal ervoor zorgen dat mijn praktijkonderzoek zo betrouwbaar mogelijk is, door gebruik te maken van verschillende bronnen die ik met elkaar kan vergelijken. Hiernaast zal ik mijn opgestelde vragenlijsten door verschillende ouders en leerkrachten laten invullen, om een duidelijke impressie te krijgen. Ten slotte zal ik ervoor zorgen dat de leerlingen zich op hun gemak voelen tijdens het gesprek, zodat zij eerlijk hun gedachtes over de plusklas durven te uiten. Ik zal dit doen door te beginnen met een gesprekje waarbij ik vraag naar de interesses van de leerling. Mijn onderzoek is daarnaast minder betrouwbaar, doordat ik met een klein aantal leerlingen werk. Mijn onderzoek is valide, omdat ik meet wat ik wil meten. De vragen uit mijn vragenlijsten komen overeen met de deelvragen die ik heb opgesteld. Mijn critical friends en begeleidster van dit onderzoek kunnen met een objectieve kijk volgen of mijn onderzoek voldoende betrouwbaar en valide is. Zij voorzien mij van feedback, zodat ik mijn onderzoek kan verbeteren.

3.7 Ethische kwesties

Voor mijn onderzoek zal ik alle ethische uitgangspunten van praktijkonderzoek in acht nemen. (Boerman, 2008) Tijdens mijn onderzoek zal ik leerkrachten, leerlingen

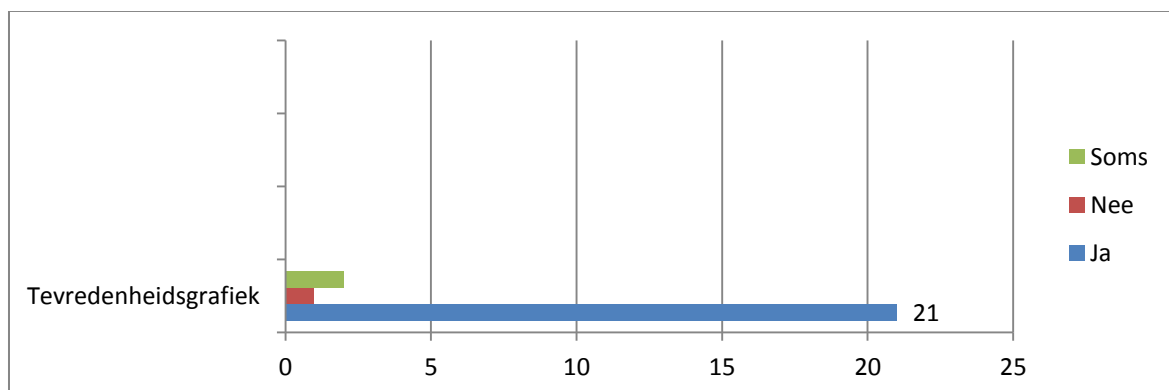
en ouders gaan bevragen. Ik zal hiervoor toestemming vragen aan mijn leidinggevende. Ouders informeer ik via een brief in een gesloten envelop. Ik vraag hen om toestemming om gesprekken met hun kinderen te voeren. Betrokken leerkrachten informeer ik persoonlijk, voordat ik hen de vragenlijsten zal laten invullen. Aan alle betrokkenen zal ik het doel van mijn onderzoek op passende wijze verhelderen zodat de betrokkenen optimaal geïnformeerd zijn. Alle resultaten en uitspraken zullen in anonimiteit worden beschreven om de privacy te waarborgen. Na verwerking van gegevens zullen de gegevens vernietigd worden en niet voor andere doeleinden gebruikt worden. In hoofdstuk 6 zal ik reflecteren op de ethische uitgangspunten in relatie tot mijn onderzoeksonderwerp. (Boerman, 2008)

Hoofdstuk 4 data analyse en resultaten

4.1 Datapresentatie

In dit hoofdstuk zal ik beschrijven wat de resultaten zijn van mijn vragenlijsten en interviews. Ik zal beginnen met een tevredenheidgrafiek. Hierin is te zien hoeveel mensen tevreden zijn met de huidige plusklas. Hierin zijn de gegevens van ouders, leerkrachten en leerlingen verwerkt. Ik heb hiervoor een staafdiagram gekozen, omdat hieruit makkelijk de aantallen te lezen zijn. Vervolgens zal ik de resultaten van de vragenlijsten van de ouders bespreken. In de tabellen zijn uitspraken van ouders te lezen. De uitspraken zijn onderverdeeld in positieve en negatieve uitspraken. De groene uitspraken zijn positief en de rode uitspraken zijn negatief. De oranje uitspraken zijn zowel positief als negatief. De tabellen zijn te vinden in bijlage 6 t/m 10 Vervolgens zal ik uit de uitspraken kernwoorden kiezen die ik verwerk ik cirkeldiagrammen. Daarna zal ik op dezelfde manier de resultaten van de vragenlijsten van de leerkrachten verwerken. Ten slotte zal ik de interviews met de leerlingen uitwerken.

Tevredenheidgrafiek plusklas volgens ouders, leerkrachten en leerlingen

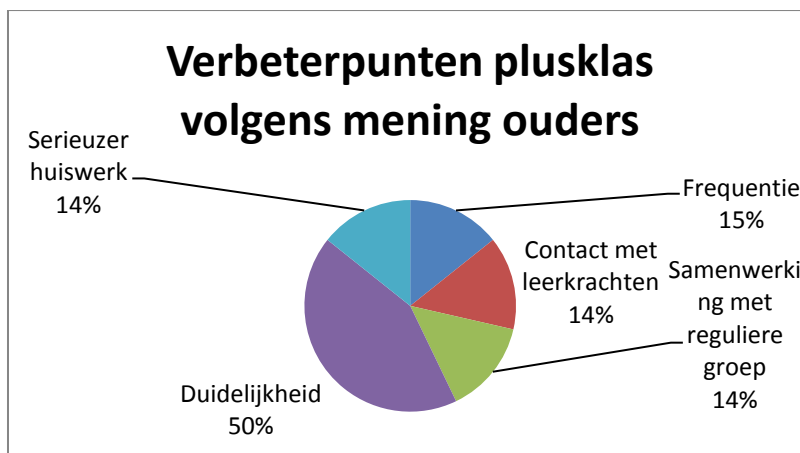
Figuur 1

Resultaten vragenlijsten ouders

1. Wat is uw mening over de plusklas? Wat werkt positief en waar liggen de verbeterpunten?

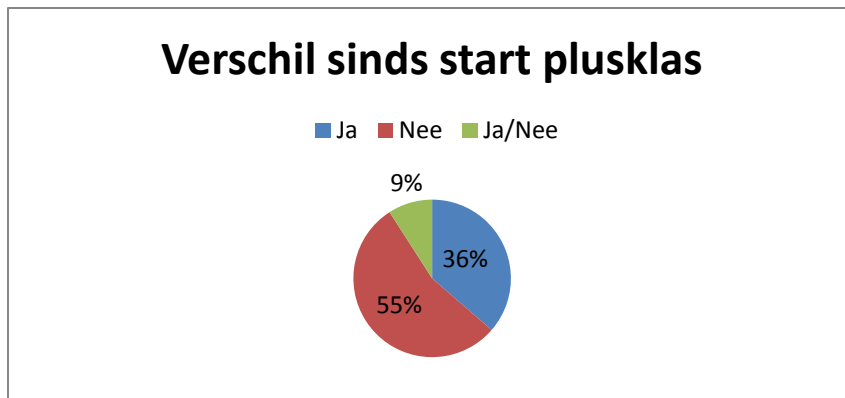

Figuur 2

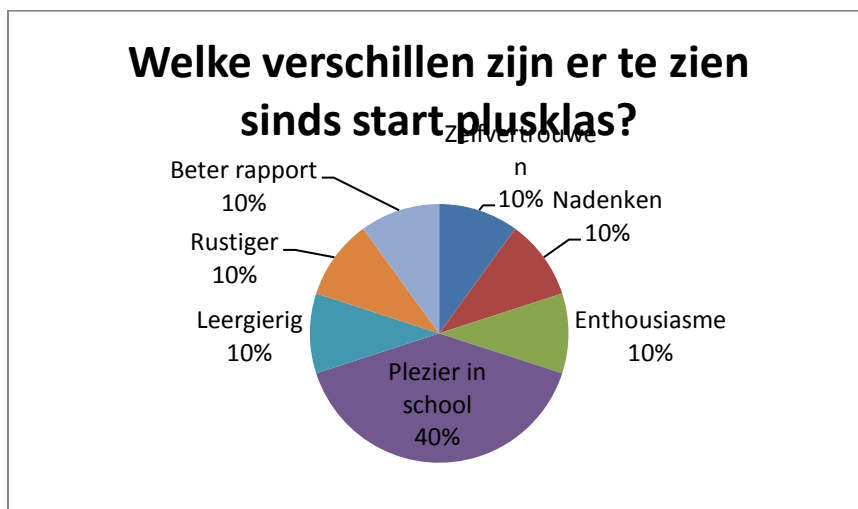

Figuur 3

2. Merkt u verschil op leer en gedragsniveau sinds uw kind in de plusklas zit?
Toelichting.

Figuur 4

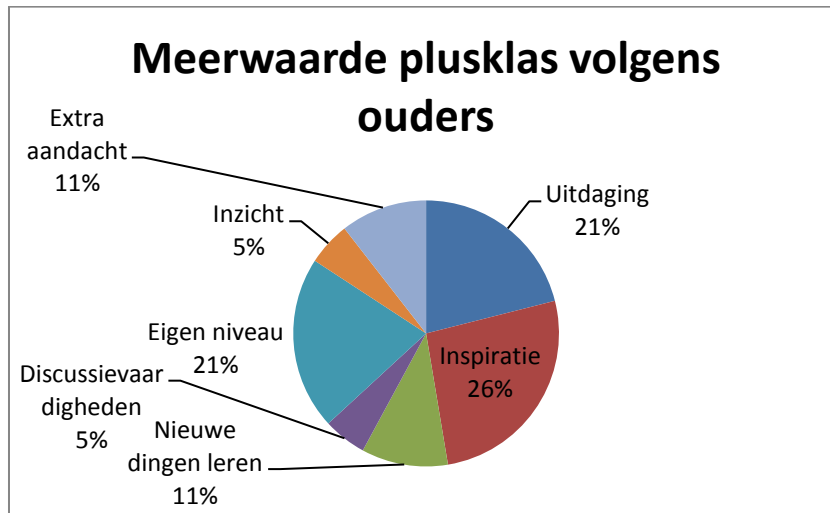

Figuur 5

3. Wat is volgens u de meerwaarde van de plusklas?

Nieuwe dingen leren, die niet in de reguliere les aan bod komen	Leren om ergens moeite voor te moeten doen.
Stimulans om op een andere manier met dingen bezig te zijn	Op eigen niveau met kinderen die dat niveau ook hebben
Uitdaging	Kinderen worden aangemoedigd om meer uit zichzelf te halen.
Erkenning voor het feit dat hij ergens goed in is en dingen interessant vindt.	Eigen inzicht ontwikkelen
Inspiratie	Extra aandacht voor de slimmere kinderen. Normaal krijgen de kinderen die minder goed kunnen leren meer aandacht.
Discussievaardigheden ontwikkelen en mening durven geven	Je motiveert kinderen die zeer makkelijk leren weer in het opnemen van nieuwe

	kennis. Je haalt meer uit het kind wat er in zit.
Minder aanpassen aan ritme van anderen	De erkenning van capaciteiten en het aanspreken van de talenten van kinderen ipv wat niet goed gaat.
Stimuleren om school leuk te vinden	Het is prettig dat de kinderen onderling zichzelf kunnen zijn en het niet vreemd is dat je graag wilt leren.

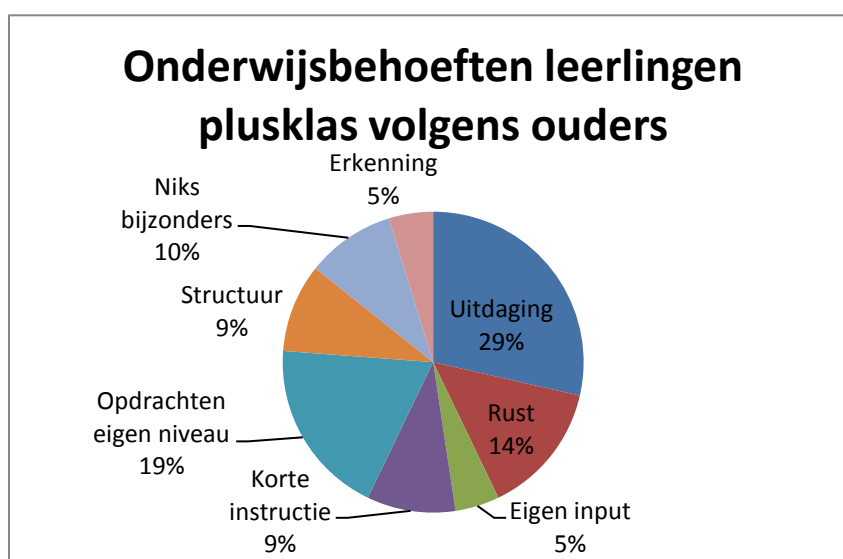

Figuur 6

Vaardigheidsniveau: Discussievaardigheden, nieuwe dingen leren en inzicht.

Persoonlijk niveau: Inspiratie, uitdaging en eigen niveau,

4. Wat zijn de (speciale) onderwijsbehoeften van uw kind?

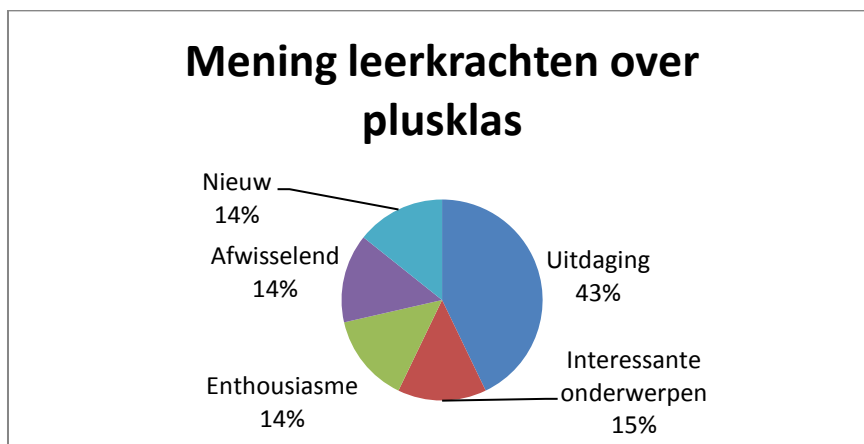

Figuur 7

Resultaten vragenlijsten leerkrachten

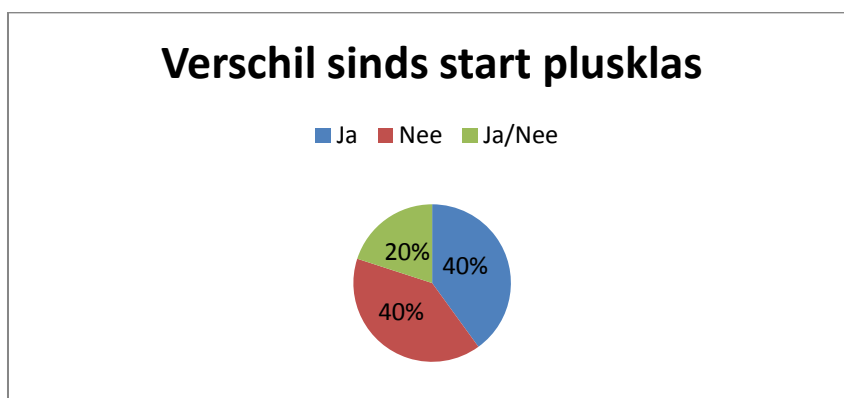
De betrokken leerkrachten van groep 7 en 8 geven aan dat zij weinig weten over de plusklas. Ze vinden het moeilijk om deze vragenlijst in te vullen. Hieronder staan de gegevens verwerkt die de leerkrachten konden aangeven. De twee leerkrachten van de plusklas hebben deze vragenlijst wel goed kunnen invullen.

1. Wat is uw mening over de plusklas? Wat werkt positief en waar liggen de verbeterpunten?

Figuur 8

2. Merkt u verschil op leer en gedragsniveau sinds de kinderen uit uw klas in de plusklas zit? Toelichting.

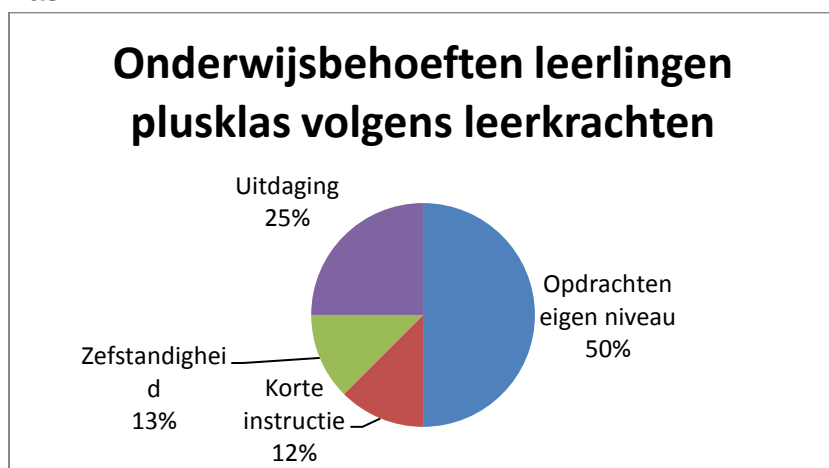
Figuur 9

3. Wat is volgens u de meerwaarde van de plusklas?

Voor deze vraag heb ik apart met de leerkrachten van de plusklas gesproken. Zij konden mij veel vertellen over de meerwaarde van de plusklas. De gekleurde data komen uit de vragenlijsten. De rest komt uit het gesprek met de leerkrachten van de plusklas.

Het geeft ze een input om ook buiten school 'op onderzoek' uit te gaan.	Kinderen van hetzelfde niveau zitten bij elkaar.
Meer uitdaging	De kinderen krijgen een bredere algemene ontwikkeling.
Kinderen worden gezien	Meer ruimte dan in de reguliere groep
De kinderen leren dingen waar je in de reguliere groep niet aan toe komt	Leren dat iets ook moeilijk kan zijn.
Interessant	Je kunt verschillende kanten opgaan.
Kinderen leren filosoferen.	

4. Wat zijn de (speciale) onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde kinderen uit uw klas?

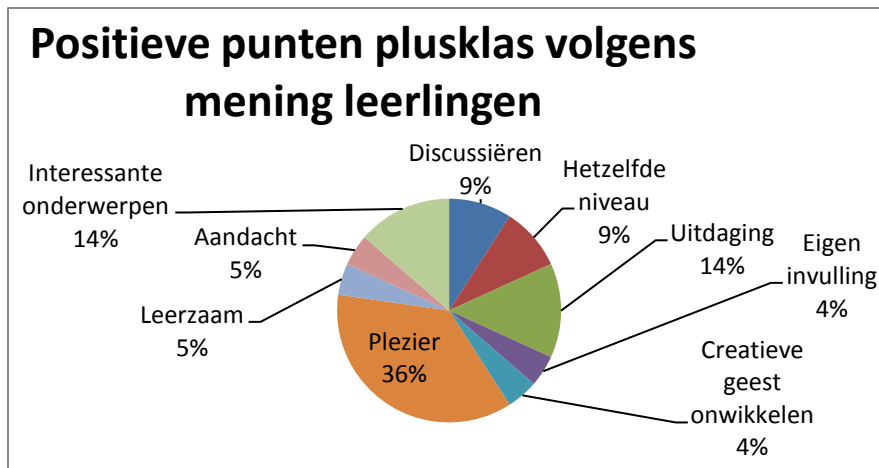

Figuur 10

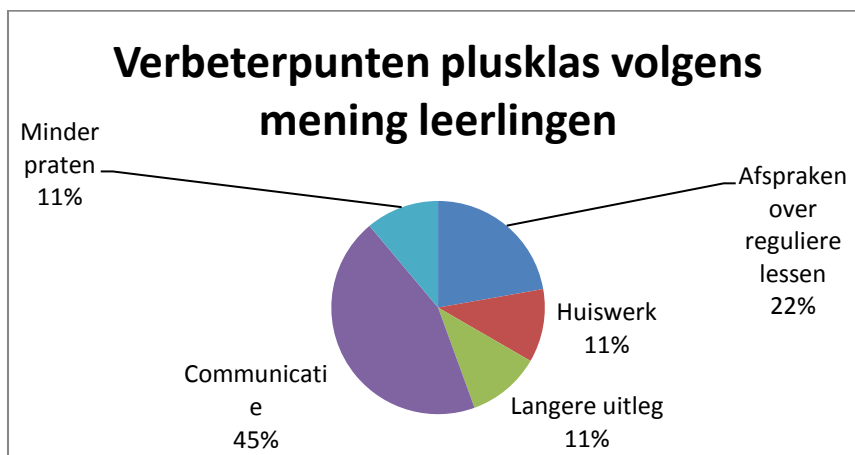
Resultaten interviews leerlingen

Zoals in bijlage 4 is te zien heb ik voor de leerlingen uit de plusklas meer vragen opgesteld dan in de vragenlijsten voor de leerkrachten en de ouders. Ik vind de mening van de leerlingen het belangrijkste, omdat dit de doelgroep is waar het om gaat. Door meer vragen zal ik hopelijk meer informatie krijgen. Ik heb de data uit het interview samengevoegd tot dezelfde vragen als voor de ouders en leerkrachten, zodat deze makkelijk met elkaar te vergelijken zijn.

1. Wat is je mening over de plusklas? Wat werkt positief en waar liggen de verbeterpunten?

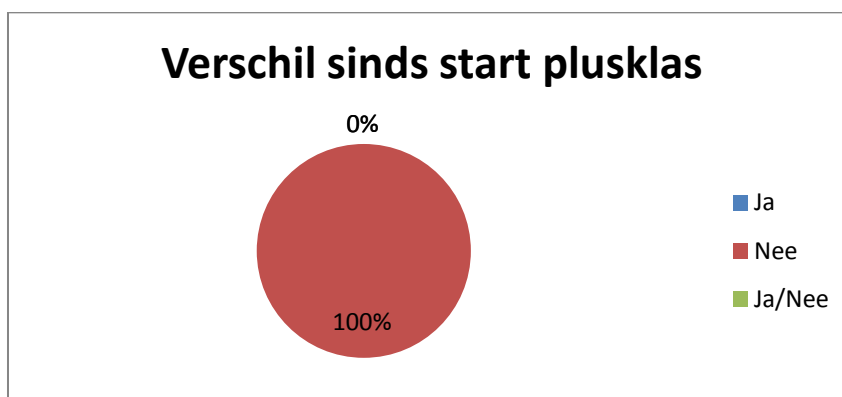

Figuur 11

Figuur 12

2. Merkt je verschil op leer en gedragsniveau sinds je in de plusklas zit? Toelichting.

Figuur 13

Alle kinderen van de plusklas hebben aangegeven dat school niet anders is sinds ze in de plusklas zitten. Toch zien ze wel veranderingen op leer en gedragsniveau. Ze zijn blij dat ze worden uitgedaagd en dat ze in de plusklas mogen zitten. Buiten de

plusklas merken zij weinig verandering in hun gedrag. 37,5 % van de leerlingen gaf aan dat ze alleen merken dat ze lessen missen op woensdagochtend.

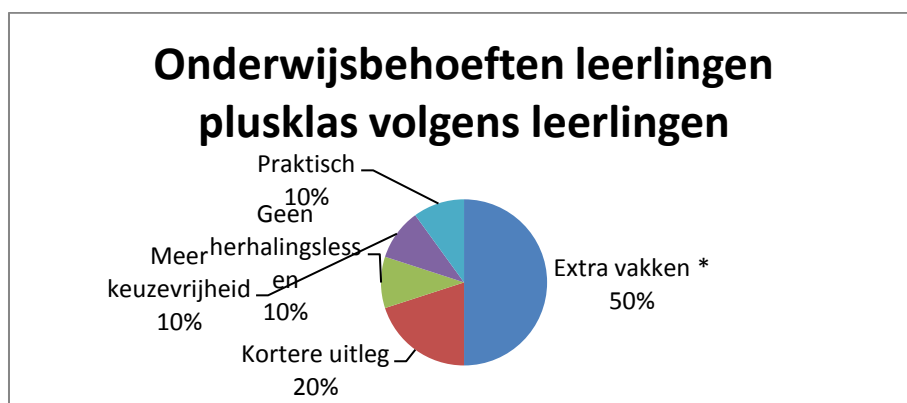
3. Wat is volgens jou de meerwaarde van de plusklas?

Uitdaging. Creatieve dingen doen.	Je leert andere/nieuwe dingen. Het is een nieuwe uitdaging.
Ik leer om meer na te denken. In de klas weet ik bijna alles al.	Je leert ervan, omdat het moeilijker is. Je hebt meer uitdaging en moet meer nadenken.
Kinderen die sneller leren hebben meer uitdaging nodig, zodat ze zich minder vervelen.	Het is een uitdaging. Ik leer nu nieuwe dingen, in plaats van herhalingslessen in de klas die ik niet nodig heb.
Je verveelt je minder.	Als je als enige slimmer bent voel je je anders. In de plusklas zit je met kinderen van hetzelfde niveau.
Uitdaging. Je leert beter nadenken en je bent bezig met moeilijkere stof.	

Figuur 14

4. Wat zijn jouw (speciale) onderwijsbehoeften?

Figuur 15

* Extra vakken/lessen zoals; biologie, scheikunde, techniek, Engels, Spaans, koken, meer over andere landen

4.2 Data-analyse

In dit hoofdstuk zal ik de verschillende data met elkaar vergelijken. Ik zal bespreken welke overeenkomsten en verschillen er zijn tussen antwoorden van de leerkrachten, leerlingen en ouders. In dit hoofdstuk zal ik nog geen conclusies trekken. Dit doe ik in hoofdstuk 5.

1. Mening plusklas. Verbeterpunten en positieve punten.

Met deze resultaten kan ik antwoord geven op de deelvraag:

“Wat is een plusklas?”

- Op welke verschillende manieren wordt er gewerkt in een plusklas?
- Wat zijn de meningen over een plusklas? “

	Overeenkomsten positieve punten plusklas	Overeenkomsten verbeterpunten plusklas
Leerkrachten-leerlingen		
Leerlingen-ouders	-Plezier -Aandacht	- Communicatie - Overleg met reguliere groep
Ouders-leerkrachten		
Leerkrachten-leerlingen-ouders	- Uitdaging - Interessante onderwerpen	

Verschillen in positieve punten plusklas	Verschillen in verbeterpunten plusklas
-Afwisselend - Nieuw - Enthousiasme - Activiteiten -Zelfstandigheid -Samenwerking	- Frequentie - Duidelijkheid - Contact met leerkrachten - Minder praten - Huiswerk - Langere uitleg

- Hetzelfde niveau - Leerzaam - Eigen invulling - Schoolwerk serieuzer nemen - Creatieve geest ontwikkelen	- Huiswerk serieuzer
--	--

2. Verschil kennis en gedragsniveau leerlingen sinds start plusklas.

Leerkrachten, leerlingen en ouders van mijn praktijkschool hebben aangegeven of zij verschil zien bij de kinderen sinds de start van de plusklas. Hieronder staat beschreven hoeveel procent verschil de betrokkenen zien.

Leerkrachten: 20 %

Leerlingen: 0%

Ouders: 30%

De leerkrachten en ouders geven aan dat het verschil vooral zit in het plezier, zelfvertrouwen en de uitdaging van de plusklas.

3. Meerwaarde plusklas

Aan alle leerkrachten, ouders en leerlingen van de plusklas heb ik gevraagd wat volgens hen de meerwaarde is van de plusklas. Er zijn een aantal overeenkomsten en een aantal verschillen tussen deze antwoorden.

Met deze resultaten kan ik antwoord geven op de deelvraag;

“Wat is de meerwaarde van een plusklas?

- Volgens leerlingen van mijn praktijkschool
- Volgens leerkrachten van mijn praktijkschool
- Volgens ouders van mijn praktijkschool”

	Overeenkomsten meerwaarde plusklas	Verschillen meerwaarde plusklas
Leerkrachten-leerlingen	-De leerlingen leren nadenken	
Leerlingen-ouders		
Ouders-leerkrachten	- Inspiratie	
Leerkrachten-leerlingen-ouders	- Uitdaging - Leerlingen met hetzelfde niveau/ eigen niveau - De leerlingen leren nieuwe dingen	- Discussievaardigheden ontwikkelen - Meer ruimte dan in eigen groep - Creativiteit ontwikkelen - Leren filosoferen - Hoogbegaafde leerlingen worden gezien - Erkennen capaciteiten leerlingen - Leerlingen kunnen zichzelf zijn

4. Onderwijsbehoeften leerlingen plusklas.

Met de resultaten uit mijn vragenlijsten en interviews kan ik antwoord geven op de deelvraag :

“Wat zijn de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op de praktijkschool”

Ik heb hieronder besproken wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen de gegeven antwoorden.

	Overeenkomsten onderwijsbehoeften leerlingen plusklas	Verschillen onderwijsbehoeften leerlingen plusklas
Leerkrachten-leerlingen		

Leerlingen-ouders	- Opdrachten eigen niveau - Uitdaging - Eigen input/ meer keuzevrijheid	
Ouders-leerkrachten		
Leerkrachten- leerlingen-ouders	- Korte instructie	- Rust - Structuur - Zelfstandigheid - Geen herhalingslessen - Extra vakken - Praktisch - Erkenning

Hoofdstuk 5 Conclusie en advisering

In dit hoofdstuk wil ik graag een antwoord geven op mijn deelvragen en op mijn onderzoeksvraag. Ik zal eerst een antwoord geven op de deelvragen en ik zal daarna ingaan op de onderzoeksvraag. Voor de antwoorden heb ik gebruik gemaakt van uitkomsten uit de literatuurstudie uit hoofdstuk 2, de datapresentatie en data-analyse uit hoofdstuk 4. Hiernaast wil ik in dit hoofdstuk een advies geven aan de school over de plusklas.

5.1 Deelvraag 1: Wat verstaat de theorie onder hoogbegaafdheid in het primair onderwijs?

- **Wat is hoogbegaafdheid?**
- **Wat zijn de kenmerken van hoogbegaafde leerlingen in het primair onderwijs?**

Een hoogbegaafde leerling is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan.

Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij schept plezier in creëren. (Kooijman, 2008)

Zoals uit de literatuurstudie blijkt spreekt men van hoogbegaafdheid als een leerling een IQ hoger heeft dan 130. Hiernaast hebben hoogbegaafde leerlingen bepaalde leer- en persoonlijkheidseigenschappen. Hoogbegaafde leerlingen zijn snel van begrip, hebben een brede algemene kennis, beschikken over een groot probleemoplossend vermogen en beschikken over een groot geheugen. Daarnaast zijn hoogbegaafde leerlingen vaak geestelijk vroegrijp, houden zij van uitdagingen, beschikken zij over een groot doorzettingsvermogen en zijn zij taalvaardig. De mate waarin deze persoonlijkheidseigenschappen voorkomt hangt samen met het karakter van de leerling.

5.2 Deelvraag 2: Wat zijn de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op mijn praktijkschool?

Uit mijn dataresultaten blijkt dat ouders, leerlingen en leerkrachten verschillend denken over de onderwijsbehoeften van de leerlingen uit de plusklas. Volgens ouders en leerkrachten zijn uitdaging en opdrachten op het eigen niveau de belangrijkste onderwijsbehoeften. Volgens leerlingen zijn extra vakken en kortere uitleg de belangrijkste onderwijsbehoeften. Het valt op dat ouders en leerkrachten dezelfde onderwijsbehoeften het belangrijkste vinden. Leerlingen geven zelf aan dat zij behoefte hebben aan extra vakken en kortere uitleg. Dit wordt door ouders en leerkrachten minder vaak benoemd. Een kortere uitleg wordt door ouders helemaal niet benoemd als onderwijsbehoefte. Voor de overige onderwijsbehoeften van de leerlingen van mijn praktijkschool verwijs ik graag naar hoofdstuk 4.1

5.3 Deelvraag 3: Wat is een plusklas?

- **Op welke verschillende manieren wordt er gewerkt in een plusklas?**
- **Wat zijn de meningen over een plusklas binnen de literatuur en de praktijk?**
- **Hoe kan een plusklas het beste worden geëvalueerd, zodat het een effectieve manier van werken wordt?**

Een plusklas is een groep van hoogbegaafde leerlingen die door hun hoogbegaafdheid problemen hebben of mogelijk zullen krijgen in het reguliere onderwijs. Deze leerlingen hebben speciale onderwijsbehoeften. De organisatie van een plusklas verschilt per school. Een plusklas kan een aparte klas zijn waar de leerlingen altijd samen zitten of een klas waar de leerlingen 1 a 2 keer per week les krijgen. Op mijn praktijkschool komt de plusklas elke woensdagochtend van 08.30 tot 11.00 bij elkaar, om een vast programma te volgen. De leerlingen starten met strategische spellen. Vervolgens bespreken ze de vraag van de week. Elke week heeft een leerling een vraag bedacht waar de groep over gaat discussiëren. Dit zijn vragen zoals: 'Hoe ontstond het heelal?' Hierna bespreken de leerlingen de studieopdracht. Dit zijn wisselende opdrachten zoals raadsels of puzzels. Ten slotte werken de leerlingen gedurende een aantal werken aan een thema. Op mijn praktijkschool hebben de leerlingen gewerkt aan thema's zoals Escher (M.C.Escher

Company, Z.J.), het bouwen van bruggen en architectuur. In de plusklas kunnen groepsactiviteiten en individuele activiteiten worden aangeboden. Activiteiten die kunnen worden aangeboden zijn: strategische gezelschapspellen, werkstukken, strategiespelletjes, experimenteren, naspelen van het programma 'Lagerhuis' en het oplossen van moeilijke raadsels. Het belangrijkste is dat deze activiteiten aansluiten bij de doelen van een plusklas. De doelen van een plusklas moeten door een school zelf worden opgesteld. Buiten de algemene kerndoelen, zijn er vanuit de inspectie geen aparte doelen opgesteld voor hoogbegaafde leerlingen.

De meningen over een plusklas zijn uiteenlopend. In de literatuur die ik heb gebruikt voor mijn onderzoek (zie literatuurlijst) wordt vaak positief geschreven over een plusklas. Het blijkt uit onderzoek dat hoogbegaafde leerlingen sociaal vaardiger worden. Toch zijn er ook negatieve meningen te vinden in de literatuur. Aan de hand van onderzoek blijkt dat bij leerlingen in een plusklas vaak faalangst toeneemt en dat vaardigheden die in de plusklas worden aangeleerd niet toepasbaar zijn in andere leersituaties. (Hoogeveen, 2004) Uit mijn praktijkonderzoek blijkt dat de meerderheid van de ondervraagden (leerlingen, ouders en leerkrachten) positief is over de plusklas. Twintig van de drieëntwintig ondervraagden zegt tevreden te zijn over de plusklas. Volgens ouders en leerlingen is de uitdaging en het plezier het meest positief aan de plusklas. Leerkrachten vinden de plusklas uitdagend en interessant. Als verbeterpunt geven de ouders aan dat er meer duidelijkheid moet komen. De communicatie tussen de leerkrachten van de plusklas en de reguliere groep, maar ook tussen de leerkrachten van de plusklas en de ouders moet verbeterd worden. Volgens de leerkrachten zijn er geen verbeterpunten. Leerkrachten van de reguliere groep gaven wel aan dat zij weinig weten over het reilen en zeilen van de plusklas. Hieruit kan ik concluderen dat de communicatie inderdaad beter kan. Ten slotte geven de leerlingen ook aan dat de communicatie het belangrijkste verbeterpunt is. Als tweede verbeterpunt geven zij aan dat er betere afspraken moeten worden gemaakt wat betreft het missen van de reguliere lessen. Dit valt deels onder communicatie. Ik zal hier later op terugkomen in het kopje advisering.

Om een plusklas te evalueren moet er gekeken worden of de vooraf opgestelde doelen zijn behaald. Het algemene doel van de plusklas, maar ook de opgestelde

tussendoelen. Deze tussendoelen zijn beschreven in termen van waarneembaar leerling-gedrag en zijn goed te observeren. Op mijn praktijkschool zijn momenteel geen doelen opgesteld voor de plusklas. In de toekomst is dit van belang, zodat de plusklas op een effectieve manier geëvalueerd kan worden. De school moet doelen opstellen die ouders, leerlingen en leerkrachten vanuit mijn onderzoek aangeven. Dit waarborgt de kwaliteit van de plusklas en damt de vrijblijvendheid in.

5.4 Deelvraag 4: Wat is de meerwaarde van een plusklas?

- **Volgens leerlingen van mijn praktijkschool?**
- **Volgens leerkrachten van mijn praktijkschool?**
- **Volgens ouders van mijn praktijkschool?**
- **Volgens de literatuur**

Volgens 40% van de leerlingen van mijn praktijkschool is de meerwaarde van de plusklas de uitdaging.

Volgens de leerkrachten van mijn praktijkschool is er geen belangrijkste meerwaarde. De leerkrachten hebben allemaal een eigen idee over de meerwaarde van de plusklas. De leerkrachten geven bijvoorbeeld aan dat leerlingen in de plusklas leren dat iets ook moeilijk kan zijn. Voor de overige meerwaarden verwijs ik graag naar hoofdstuk 4.1

Volgens 31% van de ouders is de meerwaarde van de plusklas de inspiratie. Volgens de ouders raken de leerlingen geïnspireerd door de plusklas. Ze gaan bijvoorbeeld zelf op onderzoek uit, denken meer over dingen na en willen graag meer leren.

Volgens de literatuur is een meerwaarde van de plusklas te vinden in het sociale aspect. Doordat de leerlingen samen op een hoger niveau aan opdrachten werken worden zij sociaal vaardiger en leren zij van elkaar. Hiernaast wordt de uitdaging ook genoemd in de literatuur als belangrijke meeraarde. De leerstof in de reguliere groep is vaak niet uitdagend genoeg, waardoor zij zich gaan vervelen. Verveling kan leiden tot demotivatie, onderpresteren en opstandigheid. Ten slotte wordt de algemene kennis van de hoogbegaafde leerlingen door een plusklas vergroot, wat wordt gezien

als een meerwaarde van de plusklas. Doordat er veel geschreven is over de plusklas kan ik niet aangeven wat de belangrijkste meerwaarde is volgens de literatuur.

5.5 Deelvraag 5: Welke stappen moeten worden genomen bij het oprichten van een plusklas?

Het opstellen van een plusklas is geen eenvoudige opgave. Hieronder is in een kort en overzichtelijk stappenplan te zien hoe je een plusklas kunt oprichten.

Stap 1. Overleg in het team. Welke leerkrachten gaan de plusklas opzetten en op welke manier wordt dit gedaan?

Stap 2. Beleidsplan opstellen. Taak van de IB-er of directie. In dit beleidsplan wordt rekening gehouden met doelen, doelgroep, budget, ruimte, tijden plusklas, werkwijze, materialen, selectie leerlingen en het missen van de reguliere stof.

Stap 3. Selectie leerlingen

Stap 4. Opstellen programma plusklas aan de hand van de opgestelde doelen in het beleidsplan.

Stap 5: Informatiebrochure schrijven

Stap 6: Informatieavond

Stap 7. Start plusklas

Stap 8: Evaluatie plusklas

5.6 Onderzoeksvraag: Welke meerwaarde heeft de oprichting van de plusklas voor het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen van mijn praktijkschool, met als doel tegemoet te komen aan hun onderwijsbehoeften?

De belangrijkste onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen op mijn praktijkschool zijn uitdaging en les krijgen op hun eigen niveau, door bijvoorbeeld een kortere uitleg. De uitdaging kan worden gevonden in extra vakken en/of activiteiten. De plusklas sluit hier perfect op aan. Door de plusklas worden de leerlingen uitgedaagd en geïnspireerd. Door de plusklas vervelen de leerlingen zich minder op school, waardoor demotivatie, onderpresteren en opstandigheid kan

worden voorkomen. Hiernaast werken de leerlingen in de plusklas samen op een hoger niveau, waardoor zij van elkaar kunnen leren.

5.7 Advisering

De betrokkenen van dit onderzoek zijn vooral enthousiast over de plusklas. De plusklas is uitdagend en inspirerend. Toch zijn er een aantal verbeterpunten uit mijn onderzoek te halen. Ik wil de school hier graag een advies over geven. Mijn praktijkschool is in September 2011 gestart met de plusklas, zonder het opstellen van concrete doelen. Uit mijn onderzoek blijkt dat het heel belangrijk is dat er doelen worden opgesteld. Zonder doel kan er niet geëvalueerd worden. De onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerlingen kunnen hiervoor als leidraad gebruikt worden. Hiernaast blijkt uit de dataresultaten dat de communicatie verbeterd moet worden. Het betreft hier communicatie tussen de leerkrachten van de reguliere groep en de plusklas, maar ook tussen de leerkrachten van de plusklas en de ouders. De ouders en leerkrachten zijn niet goed op de hoogte van wat er in de plusklas gebeurt. Ook missen leerlingen uit de plusklas soms lessen die zij later niet meer kunnen inhalen. Hier moeten duidelijke afspraken over gemaakt worden. Ik adviseer de leerkrachten van de plusklas om aan het begin van het schooljaar een informatiebijeenkomst te organiseren. Tijdens deze bijeenkomst horen de ouders, leerlingen en leerkrachten hoe de plusklas werkt en welke afspraken hierover gemaakt moeten worden. Hiernaast wordt een informatiebrochure gemaakt die wordt uitgedeeld aan alle ouders en leerkrachten. Tijdens deze bijeenkomst hebben alle betrokkenen de ruimte om vragen te stellen. Hiernaast worden de doelen van de plusklas besproken, zodat iedereen weet waar hij/zij aan toe is. Mocht deze informatiebijeenkomst niet haalbaar is, zou een informerende brief eventueel ook kunnen. Hiervoor is het wel van belang dat de ouders de kans krijgen om vragen te stellen. Ten slotte blijkt uit mijn praktijkonderzoek dat er met de inhoud van de plusklas weinig mis is. De activiteiten sluiten aan bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Leerlingen, ouders en leerkrachten zijn erg enthousiast over de inhoud van de plusklas. Door het opstellen van doelen en het verbeteren van de communicatie zal de plusklas een nog groter succes worden. Voor de module beleid

& organisatie zal ik een beleidsplan opstellen voor de plusklas, zodat ik de school hiermee kan helpen.

Hoofdstuk 6 Reflectie en discussie

In dit hoofdstuk wil ik mijn onderzoek evalueren. Ik zal bespreken hoe ik het als persoon heb ervaren, hoe het proces is verlopen en wat ik ervan heb geleerd. Hiernaast zal ik een kritische reflectie geven op het proces van mijn praktijkonderzoek. In dit hoofdstuk zijn discussiepunten verwerkt. Discussiepunten zijn punten die volgende keer anders kunnen worden uitgevoerd en die de lezer van dit onderzoek tot nadenken stemt

Ik ben over het algemeen tevreden met de uitkomsten van mijn onderzoek. Ik heb een helder beeld kunnen geven van de plusklas. Ik kan aangeven wat positief is en waar de verbeterpunten liggen. Hiernaast kan ik aangeven wat de meerwaarde van een plusklas is. Ik heb geprobeerd een helder antwoord kunnen geven op mijn onderzoeksvraag. Uiteraard zijn er altijd dingen die beter kunnen. Allereerst zal ik de volgende keer dezelfde vragen opstellen voor leerlingen, leerkrachten en ouders. Ik heb nu met de leerlingen een interview afgenomen, waarbij ik andere soort vragen heb gesteld dan in de vragenlijsten voor de ouders en leerkrachten. Ik vind het hierdoor lastiger om de mening te vergelijken. Ik heb bijvoorbeeld aan de leerlingen gevraagd of zij school anders vinden sinds ze in de plusklas zitten. Ik had deze vraag beter anders kunnen stellen. Ik had beter kunnen vragen of ze verandering bij zichzelf zagen. Hiernaast was het opvallend dat leerlingen en ouders+leerkrachten andere onderwijsbehoeften hebben aangegeven. Ook dit komt denk ik mede door mijn vraagstelling. Ik heb een extra vraag gesteld aan de leerlingen, waarin ik vroeg wat de leerlingen graag zouden willen leren. Hierdoor kwamen er verschillende vakken en onderwerpen naar boven. Deze vraag heb ik niet aan de leerkrachten en ouders gevraagd, waardoor deze gegevens niet helemaal betrouwbaar zijn. Ik vind dit jammer en slordig van mezelf. Volgende keer zal ik zeker dezelfde vragen gebruiken, om tot een betrouwbaarder antwoord te komen. Het is nu logisch dat de meerderheid van de leerlingen extra vakken als onderwijsbehoefte aangeeft. Hiernaast geven zij aan dat zij een kortere uitleg erg belangrijk vinden. Ik vind het opvallend dat ouders en leerkrachten dit niet hebben aangegeven. Zij zoeken het antwoord meer in de uitdaging. Ik vind het moeilijk om hier een verklaring voor te vinden.

Ten slotte zal ik volgende keer hoofdstuk 3 nog duidelijker proberen te schrijven. Ik heb nu achteraf dingen moeten veranderen, omdat ik hier van te voren niet goed over na had gedacht. Ik heb bijvoorbeeld niet geobserveerd op een andere school terwijl dat eerst wel het plan was. Tijdens mijn onderzoek kwam ik erachter dat ik dit niet nodig had voor het beantwoorden van mijn deelvragen. Door in hoofdstuk 3 concrete plannen te maken hoef je het in hoofdstuk 4 alleen maar uit te voeren. Dit is vooral een leerpunt voor mezelf, want je ziet hier verder in het onderzoek weinig van terug.

Ik wil graag reflecteren op de ethische principes van Boerman. (Boerman, 2008) De ethische principes zijn:

- i. Vertrouwen, bedrog en zelfbedrog
- ii. Zorgvuldigheid en nalatigheid
- iii. Volledigheid en selectiviteit
- iv. Concurrentie en collegialiteit
- v. Publiceren, auteurschap en geheimhouding
- vi. Onderzoek en opdracht

De gegevens in mijn onderzoek zijn gebaseerd op transparante en navolgbare gegevens. Alle gegevens die ik heb gebruikt staan op papier. De antwoorden van de interviews en de ingevulde vragenlijsten. Ik heb geen gegevens achtergehouden. Ik ben in mijn onderzoek zorgvuldig geweest. Ik heb de directie en de leerkrachten ingelicht over mijn onderzoek. Ik heb niks gedaan zonder toestemming. Hiernaast heb ik alle gegevens anoniem gemaakt. Ik heb geen namen en schoolnamen gebruikt, zodat het onderzoek niet te herleiden is.

Tijdens het schrijven van mijn onderzoek heb ik mij goed gehouden aan de tijdsplanning. Hierdoor heb ik geen last gehad van tijdsdruk of stress. Ik heb genoeg tijd gehad om mijn onderzoek te schrijven. De samenwerking met de collega's van de plusklas verliep ook goed. We hebben een aantal keer overleg gehad en verder kon ik zelf aan de slag. Ik heb alles kunnen doen wat ik wilde en hier ben ik erg blij mee. Mijn critical friends en begeleidster hebben mij enorm goed geholpen. Astrid Muller heeft mij heel veel feedback gegeven, waardoor mijn onderzoek sterker werd. Ik merkte dat het overleg met mijn critical friends iets lastiger was. We zijn vaak druk

met studie en daardoor is er weinig tijd om veel feedback te geven op iemand anders werk. Toch heb ik van mijn critical friends alle ruimte gehad om vragen te stellen. Hierdoor kon ik snel weer verder met mijn onderzoek. Dit was erg fijn. Een volgende keer zal ik met mijn critical friends een aantal keer per jaar een afspraak maken om de onderzoeken te bespreken. Hierdoor kan ik mij beter ontwikkelen.

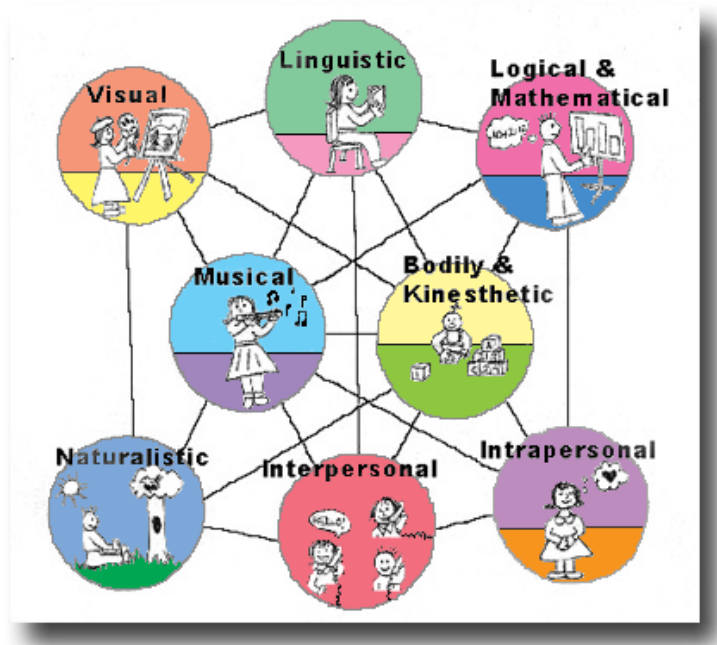
Ik vond het onderzoek erg leuk om uit te voeren. Het was een onderwerp wat mij aansprak. Ik vind het erg interessant om door middel van onderzoek een antwoord te vinden op mijn onderzoeksvraag. Met dit onderzoek heb ik een hoop geleerd over hoogbegaafdheid. Ik weet nu bijvoorbeeld wat hoogbegaafdheid is, hoe een plusklas kan worden opgericht en wat de meerwaarde is van een plusklas. In de toekomst kan ik deze informatie gebruiken op een basisschool waar ik ga werken. Ik kan helpen een plusklas op te richten en ik kan een beleidsplan schrijven met betrekking tot de plusklas. Dit laatste zal ik in de module beleid&organisatie ook werkelijk gaan uitvoeren.

Nawoord

Na een jaar hard werken is mijn onderzoek nu afgerond. Aan de ene kant heel fijn, maar aan de andere kant ook best wel raar. De afronding van mijn onderzoek betekent ook gelijk de afronding van mijn studie. Het jaar is voorbij gevlogen en ik kan nog niet geloven dat ik mezelf bijna Remedial Teacher mag noemen. Ik ben trots op mijn onderzoek en blij dat ik er zoveel van geleerd heb. Dit onderzoek had ik niet kunnen schrijven zonder mijn begeleidster Astrid Muller. Zij is niet zomaar een begeleidster, maar een begeleidster die mij enorm heeft geïnspireerd. Door haar enthousiasme, positieve instelling en vooral door haar manier van werken. Astrid Muller vertelde ons dat zij aan het eind van de dag altijd een leeg bureau wilt hebben. Vandaar dat wij ook vaak al binnen een dag feedback kregen op ons werk. Ik vind deze manier van werken prettig, en zal dit meenemen in mijn toekomstige baan. Ik hoop dat dit onderzoek met plezier zal worden gelezen en er iets zal worden gedaan met de adviezen. De plusklas is een prachtige aanvulling op mijn praktijkschool. Ouders, leerlingen en leerkrachten zijn heel positief over de plusklas. Door de adviezen op te volgen zal de plusklas een nog groter succes worden.

Bijlagen

Bijlage 1 schema meervoudige intelligentie

Schema Meervoudige Intelligentie (St.-jozefmavo, Z.J.)

Bijlage 2 het model van Gagné

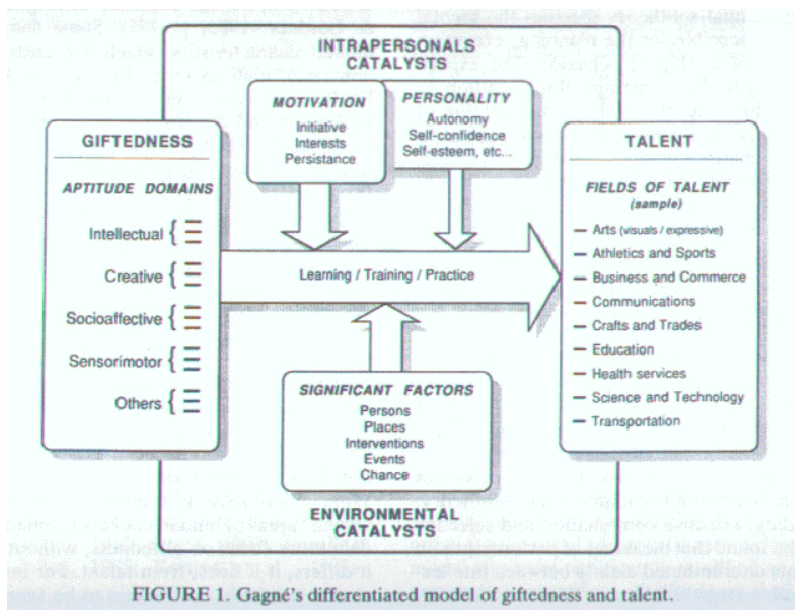

FIGURE 1. Gagné's differentiated model of giftedness and talent.

Het model van Gagné (Dekker, 2002)

Bijlage 3 vragenlijsten leerkrachten en ouders

Vragenlijst onderzoek plusklas leerkrachten

Ingevuld door: _____

Datum: _____

1. Bent u tevreden over de plusklas ?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Soms

2. Ter toelichting: Wat is uw mening over de plusklas? Wat werkt positief en waar liggen de verbeterpunten?

2. Merkt u verschil op leer- en gedragsniveau bij de kinderen uit de plusklas, sinds zij in de plusklas zitten?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Toelichting:

3. Wat is volgens u de meerwaarde van de plusklas?

4. Wat zijn de (speciale) onderwijsbehoeften van de leerlingen uit uw klas?

5. Hoe verschillen de onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde kinderen met onderwijsbehoeften van de andere kinderen? En hoe kan de plusklas hier tegemoet in komen?

Vragenlijst onderzoek plusklas ouders

Ingevuld door: _____

Datum: _____

1. Bent u tevreden over de plusklas ?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Soms

2. Ter toelichting: Wat is uw mening over de plusklas? Wat werkt positief en waar liggen de verbeterpunten?

3. Merkt u verschil op leer en gedragsniveau sinds uw kind in de plusklas zit?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Toelichting:

4. Wat is volgens u de meerwaarde van de plusklas?

5. Wat zijn de (speciale) onderwijsbehoeften van uw kind?

“Wat heeft uw kind nodig om op school goed te kunnen leren?”

Bijlage 4 vragen semigestructureerde interview leerlingen plusklas

1. Wat is je naam?
2. Hoe oud ben je?
3. In welke klas zit je?
4. Wat zijn je hobby's?
5. Hoe vind jij het op school? Vertel er eens iets over.
6. Wat is er anders aan school, nu je op woensdag in de plusklas zit?
7. Wat zou jij anders willen zien in de lessen op school?
8. Wat zou jij graag willen leren op school?
9. Vind jij jezelf anders dan andere kinderen? Waarom vind je dat?
10. Wat vind je van de plusklas? Waarom vind je dat?
11. Wat vind je het leukste van de plusklas?
12. Wat vind je minder leuk aan de plusklas?
13. Waarom is de plusklas belangrijk?

Bijlage 5 brief ouders voor toestemming interviews

Amsterdam, 15 februari 2012

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Mijn naam is Laura de Ruiter en ik loop stage op de praktijkschool. Voor mijn master Special Educational Needs ben ik bezig met een onderzoek over de meerwaarde van de plusklas. Hiernaast wil ik graag weten wat de precieze onderwijsbehoeften zijn van de kinderen uit de plusklas. Voor dit onderzoek heb ik een vragenlijst opgesteld. Ik zou het op prijs stellen als u deze vragenlijst wilt invullen. Na het invullen van de korte vragenlijst kunt u op woensdagochtend de lijst in een gesloten envelop meegeven aan uw kind, zodat hij/zij hem kan inleveren tijdens de plusklas. De vragenlijst moet uiterlijk **7 maart 2012** worden ingeleverd.

Naast de vragenlijst, wil ik graag gesprekken voeren met kinderen uit de plusklas. Ik zal een gesprek voeren waarin ik uw kind een aantal vragen stel over de plusklas. Dit gesprek zal ongeveer 20 á 30 minuten duren. Hiervoor heb ik uw toestemming nodig. U kunt hieronder aangeven of u toestemt met de deelname van uw kind aan het gesprek.

Ik geef

- ☐ WEL toestemming voor deelname van mijn kind aan het gesprek
- ☐ NIET toestemming voor deelname van mijn kind aan het gesprek

Voor nadere info kunt u contact opnemen met Laura de Ruiter of de leerkrachten van de plusklas. U kunt er op rekenen dat de gegevens met zorg worden behandeld.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

Laura de Ruiter

Bijlage 6 Verbeterpunten en positieve punten plusklas volgens ouders

Er zijn geen verbeterpunten. Mijn zoon is heel enthousiast. Hij vindt het moeilijk maar noemt dat 'leuk moeilijk'. Het is een goede uitdaging voor hem.
Mijn zoon vindt het leuk om er naartoe te gaan. Over het algemeen vindt hij het ook leuk om huiswerk te maken, tenzij hij het te druk heeft.
Mijn zoon heeft veel plezier. Hij vindt de klas leuk en interessant. Dat horen we niet uit de 'gewone' klas. Ook heeft hij meer plezier in de 'gewone' klas sinds hij is begonnen in de plusklas.
Kinderen werken samen. Er is een goede mix van activiteiten en leerlingen.
Het kind leert om meer ingewikkeldere dingen te doen dan in een normale klas
Je krijgt er meer uitdaging. Je bent op een andere manier aan het denken en je bent niet alleen met 'schoolingen' bezig.
Geeft zelfstandigheid
Onderwerpen lijken aansprekend.
Ik ben zeer tevreden dat de school dit project heeft opgestart. Niet alleen extra aandacht voor kinderen die minder makkelijk leren, maar juist ook voor de kinderen die zeer makkelijk leren.
Mijn kind vindt het heel fijn om uitgedaagd te worden. Hij heeft altijd zin in de plusklas. De onderwerpen die behandeld worden spreken hem aan en alsmede de gesprekken en discussie die gevoerd worden.
De plusklas is nu maar 1 x per week, het zou beter zijn als de kinderen 2 keer per week samen komen.
Blijf scherp. Je merkt dat de scherpste afneemt. Blijf opdrachten geven.
De plusklas zit niet in de school waar mijn kind op zit en dat vind ik wel jammer. Ik ken de leraren ook niet zo goed, één keer gezien.
Ik heb er te weinig zicht op
Soms werden er dingen in de 'gewone' klas besproken die de plusklas-kinderen daardoor niet wisten en die wel in toetsten terug kwamen. Dat moet beter worden teruggekoppeld.
Het werd aanvankelijk een beetje vrijblijvend gepresenteerd, terwijl dan achteraf wel meer inzet, bijvoorbeeld in de vorm van huiswerk, werd verwacht.
Voor ons is de methode en het doel onduidelijk. Er zijn veel ingewikkelde onderwerpen, maar waarom?
Misschien zou het huiswerk iets serieuzer mogen, zodat hij ook buiten de plusklas geprikkeld wordt.

Bijlage 7 verschil sinds start plusklas volgens ouders

Zijn zelfvertrouwen is gegroeid
Er wordt meer over dingen nagedacht.
Hij is meer enthousiaster over school en heeft meer plezier.
Hij gaat met meer plezier naar school en is leergierig
Hij gaat woensdag met meer plezier naar school dan op de andere dagen. Maar ook op de andere dagen gaat hij sinds de plusklas met meer zin naar school. Hij is vrolijker en kijkt uit naar de plusklas.
Ze komt met goede vragen en opdrachten thuis. Er wordt meer over nagedacht, meer uitdaging dus.
Ja, hij komt thuis met interessante kennis en hij gaat heel graag op woensdag naar de

plusklas. Hij is rustiger
Hij had altijd al goede rapporten, maar zijn laatste rapport was nog beter. Hij haalt ambitie en de erkenning van zijn capaciteiten via de plusklas zorgen ervoor dat hij al zijn schoolwerk serieuzer neemt.
Lastig om los de invloed ervan te kunnen waarnemen; tegelijkertijd CITO-toets/vakanties etc. die ook invloed hebben.
De impact van de plusklas is te klein
Het gedrag blijft gelijk en het leren gaat goed, maar is nog niet beter geworden.
Hij gaat maar een paar uurtjes per week naar de plusklas, naar mijn idee een beetje te weinig.
Ik zie hem niet echt veranderen op het gebied van leren leren.

Bijlage 8 mening leerkrachten over de plusklas

Het geeft de betreffende kinderen de uitdaging die in de klas niet kan worden geboden
Interessant, goede uitdaging voor leerlingen die dat in een reguliere klas (27 lln) minder zouden hebben.
De kinderen komen enthousiast terug
Goed afwisselend. Uitdagend. Sluit goed aan bij de behoeftes van de leerlingen
De plusklas is nieuw. Wij bewandelen een pad waarop we nog niet hebben gelopen. Dat betekent zoeken, soms te vinden, soms een eindje teruglopen.

Bijlage 9 verschil sinds start plusklas volgens leerkrachten

De kinderen zijn geconcentreerd bezig in de klas. Ze zien er elke week naar uit
Ik weet het curriculum niet. Ik merk geen verschil in gedrag o.i.d.
De kinderen gingen vrij snel naar de plusklas toen ik ze leerde kennen.
Ik merk niet dat ze opeens meer weten
Ze worden uitgedaagd
Langzaam ontstaat routine, wennen de kinderen aan de manier van doen.

Bijlage 10 verbeterpunten en positieve punten plusklas volgens leerlingen

Ik vind het heel erg leuk. Ik vind het vooral leuk dat we veel met bouwen doen. Ik wil later architect worden namelijk.
Leuk! Ik leer er veel van. Ook het discussiëren vind ik erg leuk. Het leukste vind ik om samen met kinderen van hetzelfde niveau dingen te doen.
Leuk. Ik zie het als een nieuwe uitdaging. In de klas is het weleens saai.
Ik vind de plusklas heel leuk. Het is een extra uitdaging. Je bent niet alleen met de lesstof uit de klas bezig. Ik vind het leuk dat we veel discussiëren.
Erg leuk. Ik vind het fijn dat we samen bepalen wat de invulling van de plusklas is. We doen leuke dingen en ik zie het als een uitdaging. Ik kan mijn creatieve geest ontwikkelen.
Ik vind de plusklas heel leuk. Ik vind het fijn dat ik meer aandacht krijg, door middel van

moeilijkere stof. Ik vind het onderwerp architectuur erg leuk.
Leuk. Ik leer op een andere manier denken. Ik vind het leuk om met kinderen van de andere school samen te zitten. We zijn echt een groep. Ik vind het leuker dan ik verwacht had.
Ik vind het jammer dat ik lessen mis die ik weer moet inhalen.
Ik vind het jammer dat ik lessen mis die ik weer moet inhalen. Ook vind ik het huiswerk soms vervelend.
Ik vind het jammer dat andere kinderen niet in de plusklas kunnen.
Ik vind sommige dingen uit de plusklas soms ingewikkeld. Ik snap het dan niet helemaal, en zou het graag nog een keer willen horen.
Andere kinderen weten niet wat wij in de plusklas doen. Ze denken dat we alleen maar spelletjes doen
Ik vind het vervelend dat er van te voren niet is aangegeven hoe belangrijk het huiswerk is. Ik dacht dat de plusklas meer iets voor erbij was, maar dat blijkt niet zo te zijn.
Soms vind ik dat we teveel praten.

Literatuurlijst

Beukering, N. P. (2006). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider*. Leuven: acco.

Boerman, R. (2008, Juni). *Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek*.

Opgeroepen op Januari 17, 2012, van Fontysmediatheek:

http://www.fontysmediatheek.nl/w/images/8/8d/Boerman,_R-1-

[._\(2008\)_Ethische_uitgangspunten_bij_praktijkonderzoek_Fontys_OSO.pdf](http://www.fontysmediatheek.nl/w/images/8/8d/Boerman,_R-1-._(2008)_Ethische_uitgangspunten_bij_praktijkonderzoek_Fontys_OSO.pdf)

Coby79. (2011, November 26). *Hoogbegaafdheid*. Opgeroepen op Januari 17, 2012, van Mens en gezondheid: <http://mens-en-gezondheid.infonu.nl/diversen/7229-hoogbegaafdheid-iq.html>

definities in literatuur. (Z.J.). Opgeroepen op December 2, 2011, van hoogbegaafd vlaanderen:

http://www.hoogbegaafdvlaanderen.be/01_Hoogbegaafd/definities_in_lit.html

Dekker, M. (2002). *hoogbegaafd*. Opgeroepen op Januari 4, 2012, van Pharos, landelijke vereniging van ouders van hoogbegaafde kinderen:

<http://pharosnl.nl/home/hoogbegaafd/>

Een doorgaande lijn voor hoogbegaafde kinderen.

Esch, E. D.-v. (2010). *Onderzoek naar het welbevinden van (hoog)begaafde leerlingen*. Tilburg.

Gardner, H. (2001). *Soorten intelligentie*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwerzijds.

Gerven, S. D. (2004). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Utrecht: Lemma.

Harinck, F. (2006). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Apeldoorn: Garant.

Hoofdpunten wet. (sd). Opgeroepen op April 3, 2012, van Passend onderwijs:

<http://www.passendonderwijs.nl/>

Hoogeveen, v. H. (2004). *Onderwijsaanpassingen voor hoogbegaafde leerlingen*. Nijmegen: Radboud Universiteit.

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J., & Scheepsmas, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Kooijman, M. (2008). *Hoogbegaafdheid. Dat zie je zo*. Ede: OYA Productions.

M.C.Escher Company. (Z.J.). *MC Escher*. Opgeroepen op mei 23, 2012, van MC Escher: <http://www.mcescher.com/>

Molen, W. v. (2005). *Omgaan met hoogbegaafde kinderen in de basisschool*. Apeldoorn: Garant.

Mooij, T. (2007). *Succescondities voor onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen*. Nijmegen: Radboud universiteit Nijmegen.

Raeijmaekers, F. (Z.J.). *hoogbegaafdheid*. Opgeroepen op December 9, 2011, van het talentenlab: <http://www.hettalentenlab.nl/page10.php>

Rekentijger. (2011). Tilburg: Zwijsen.

Span, J. n. (1999). *Begaafde kinderen op de basisschool*. Tilburg: Zwijsen.

St.-jozefmavo. (Z.J.). *Kiezen in leerjaar 1*. Opgeroepen op December 2, 2011, van St.jozefmavo: http://lob.sjm.nl/Kiezen_op_de_sjm/Kiezen_in_leerjaar_1.html

Tantrix. (2008). *Tantrix*. Opgeroepen op mei 23, 2012, van Tantrix: <http://www.tantrix.nl/>

van Gerven, E. (2001). *Zicht op hoogbegaafdheid*. Utrecht: LEMMA.

Ven, R. v. (2012). *definities*. Opgeroepen op November 26, 2011, van rianne vd ven, coaching voor hoogbegaafde volwassenen: <http://riannevdven.nl/hoogbegaafd/>

Welling, F. (2005). *Kinderen en slim*. Utrecht: VBK media.